

NGU Rapport 98.052

Grunnvannsundersøkelser i Sørdalen og ved
Stordalsvatnet, Åfjord kommune

Rapport nr.: 98.052	ISSN 0800-3416	Gradering: Åpen
Tittel: Grunnvannsundersøkelser i Sørdalen og ved Stordalsvatnet, Åfjord kommune		
Forfatter:	Oppdragsgiver:	
Bernt O. Hilmo og Harald Elvebakk	Åfjord kommune og NGU	
Fylke:	Kommune:	
Sør-Trøndelag	Åfjord	
Kartblad (M=1:250.000) Trondheim	Kartbladnr. og -navn (M=1:50.000) 1622-IV Åfjord	
Forekomstens navn og koordinater: Sørdalen og Stordalsvatnet	Sidetall: 42 Kartbilag: 2	Pris: 120,-
Feltarbeid utført: 1996-1997	Rapportdato: 03.06.1998	Prosjektnr.: 271316
		Ansvarlig:

Sammendrag:

Som en del av grunnvannsundersøkelsene i Åfjord kommune er det foretatt undersøkelsesboringer og langtids prøvepumping ved Stordalsvatnet og georadarmålinger og undersøkelsesboringer i Sørdalen. Tidligere undersøkelser ved Stordalsvatnet har påvist en stor grunnvannsressurs, men med høye konsentrasjoner av jern og mangan mot dypet. For å finne gunstigste brønnplassering med hensyn på kvalitet ble det innledningsvis gjort flere undersøkelsesboringer ved Stordalsvatnet. Ut fra disse undersøkelsene, samt tidligere undersøkelser ble det satt ned en Ø54 mm prøvebrønn med filter fra 7-10 m. Brønnen har gitt minimum 5 l/s i hele pumpeperioden, og bortsett fra noe lav pH-verdi og alkalitet var vannkvaliteten god i starten av pumpeperioden. Etter en kort tids pumping økte imidlertid konsentrasjonen av mangan og siden økte også konsentrasjonen av jern. Ved en eventuell utbygging av denne grunnvannsforekomsten må man derfor regne med å bygge et rensetrimm for fjerning av jern og mangan og i tillegg bør vannet alkaliseres og pH-justeres.

I Sørdalen viste de innledenede georadarmålingene egnede masser for grunnvannsuttak på elvedeltaet øst for Litjvatnet, mens målingene ved Breivoll viste varierende forhold og mer usikre muligheter for uttak av grunnvann. En undersøkelsesboring på elvedeltaet ved Litjvatnet bekreftet georadarmålingene da det ble påvist gode forhold for grunnvannsuttak ned til ca. 14 m dyp. Grunnvannet er av god fysisk-kjemisk kvalitet bortsett fra noe lav pH-verdi og alkalitet.

Ved Breivoll ble det boret tre undersøkelsesboringer hvorav den ene viste gode forhold for grunnvannsuttak. Her ble det påvist en grunnvannsforekomst under et leirlag. Vannet står under trykk slik at det spruter kontinuerlig ut av undersøkelsesbrønnen. Den fysisk-kjemiske kvaliteten på dette grunnvannet er god, i det alle målte parametere tilfredsstiller kravene til drikkevann.

Emneord: Hydrogeologi	Geofysikk	Grunnvannsforsyning
Sonderboring	Grunnvannskvalitet	Prøvepumping
Ressurskartlegging	Løsmasse	Fagrapport

INNHOLD

1. INNLEDNING	5
1.1 Bakgrunn	5
1.2 Gjennomføring	5
2. METODEBESKRIVELSE.....	6
2.1 Georadar	6
2.2 Undersøkelsesboringer	7
2.3 Prøvepumping	7
3. RESULTATER	7
3.1 Undersøkelsesboringer, Stordalsvatnet	7
3.2 Prøvepumping, Stordalsvatnet	8
3.2.1 Brønnutforming	8
3.2.2 Kapasitetsvurderinger.....	8
3.2.3 Grunnvannskvalitet	9
3.2.4 Forslag på klausulering	10
3.3 Grunnvannsundersøkelser i Sørdalen.....	11
3.3.1 Georadarmålinger.....	11
3.3.2 Undersøkelsesboringer	14
3.3.3 Anbefalinger.....	15
4. REFERANSER	15

TEKSTBILAG

- 1   Metodebeskrivelse av georadarundersøkelser
- 2   Hydrogeologiske undersøkelsesmetoder i løsmasser

DATABILAG

- 1.1-1.7   Borprofil, undersøkelsesboringer
- 2.1-2.4   Fysisk-kjemiske analyser av grunnvannsprøver
- 3   Bakteriologiske analyser av en grunnvannsprøve fra prøvepumping ved Stordalsvatnet
- 4.1-4.2   Kornfordelingsanalyser av masseprøver, Sørdalen
- 5   Grunnvannsstand i observasjonsbrønner under prøvepumping ved Stordalsvatnet

KARTBILAG

- 1   Oversiktskart i M 1: 50 000 som viser undersøkte områder i Sørdalen
- 2   Detaljkart i M 1: 5000 som viser plasseringen av georadarprofil og undersøkelsesboringer ved Breivoll, Sørdalen, samt utskrift av georadarprofil.
- 3   Detaljkart i M 1: 5000 som viser plasseringen av georadarprofil og undersøkelsesboringer ved Litjvatnet, Sørdalen, samt utskrift av georadarprofil.
- 4   Detaljkart i M 1:5000 som viser plasseringen av observasjonsbrønner, prøvepumpingsbrønn og forslag på klausuleringssoner ved Stordalsvatnet i Stordalen.

1. INNLEDNING

1.1 Bakgrunn

Norges geologiske undersøkelse (NGU) og Åfjord kommune har inngått en samarbeidsavtale om grunnvannundersøkelser flere steder i kommunen, deriblant Stordalen og Sørdalen.

NGU har tidligere undersøkt mulighetene for grunnvannsuttak i Stordalen. Geofysiske målinger og undersøkelsesboringer ved Rømma og ved Stordalsvatnet viste at det bare ved Stordalsvatnet var muligheter for større uttak av grunnvann. Stordalen vannverk som har et vannbehov på 3-5 l/s, forsyner i dag fra en overflatevannskilde hvor det er behov for desinfeksjon, pH-justering og humusfjerning (SCC-prosjektering 1996). I hovedplan vannforsyning foreligger det planer om bygging av vannbehandlingsanlegg for vannverket. Som et alternativ til dette ønsket kommunen en nærmere utredning av grunnvannsforekomsten ved Stordalsvatnet.

I Sørdalen er det tidligere ikke gjort detaljerte grunnvannundersøkelser. Vannforsyningen består av fire mindre private vannverk som forsyner fra overflatevannskilder med for høyt fargetall, for lav pH-verdi og tidvis for høye bakterietall (SCC-prosjektering 1996). Det samlede vannbehovet i Sørdalen er anslått til 2-3 l/s. Formålet med undersøkelsene i Sørdalen var å påvise grunnvannsressurser som kan forsyne alle fire vannverk i bygda.

1.2 Gjennomføring

Undersøkelsesboringer og nedsetting av brønn for prøvepumping ved Stordalsvatnet ble gjort i oktober 1996, mens pumpemontering og igangsetting av langtids prøvepumping ble gjort i juni 1997. Prøvepumpingen pågikk til oktober 1997.

På bakgrunn av eksisterende geologiske kart (Thorsnes og Reite, 1991) og en feltbefaring ble elvedeltaet øst for Litjvatnet og en breelvavsetning sør for Breivoll valgt ut for grunnvannundersøkelser i Sørdalen. Undersøkelsene som har bestått av georadarmålinger og undersøkelsesboringer ble gjort i oktober 1997.

Forsker Bernt Olav Hilmo har vært ansvarlig for arbeidet på begge stedene. Forøvrig har følgende deltatt:

Harald Elvebakk (georadarmålinger)

Jan S. Rønning (georadarmålinger)

Bjørn Iversen (boringer, pumpemontering)

Frank Sivertsvik (boringer)

Aase K. Midtgård (prøvepumping)

Kommunen har hatt ansvaret for overvåkning av prøvepumpingen ved Stordalsvatnet, innhentet tillatelser fra grunneiere og skaffet nødvendig bakgrunnsmaterialer.

2. METODEBESKRIVELSE

2.1 Georadar

Georadar er en elektromagnetisk målemetode som kan benyttes til undersøkelse av løsmassenes lagdeling og strukturer, samt grunnvannsnivåets beliggenhet. En mer detaljert beskrivelse er vedlagt i tekstbilag 1.

Målingene ble utført med georadar av typen pulseEKKO IV (Sensors & Software Inc., Canada). Det ble brukt 50 MHz-antenner og 1000V sender. Ved målingene ble det benyttet en antenneavstand på 1 m og flyttavstand på 0,5 m. Profilene ble stukket på forhånd med 50 m avstand mellom stikkene. På grunn av unøyaktig flytting vil posisjonene som er angitt øverst på opptakene ikke alltid stemme med reelle avstander. Kommentarer under opptakene ved passering av avstandsstikker og andre faste objekter kan gjøre at en lettere kan plassere posisjoner riktig i forhold til kartet. Samplingsintervall var 1,6 ns og det ble foretatt 32 summerte registreringer (stacks) i hvert punkt. Opptakstid var 1000 ns. Det ble målt 5 profiler på til sammen 1,3 km.

Opptakene er terregngkorrigert der det er benyttet kart i målestokk 1:5000 (ekvidistanse 5 m) som grunnlag for høydeavlesning. Ved utskrift av opptakene er det benyttet 5-punkts gjennomsnitt langs traser for å redusere høyfrekvent støy. Det ble benyttet egendefinert forsterkning og SEC forsterkning (Spreading and Exponential Compensation). Ved dybdekonvertering er det benyttet en EM-bølgehastighet på 0,07 m/ns (vannmettet grus), som ble funnet ved å gjøre hastighetsanalyse. (CMP-målinger).

Det ble målt 3 profiler like sør for Breivoll ved Kvernelva, og 2 ved utløpet av Sørdalselva. Tabell 1 viser en oversikt over alle målte profiler med sted, lengde, opptakstid og kartbilagsnummer.

Tabell 1. Oversikt over profilenes plassering, lengde og opptakstid

	Sted	Lengde (m)	Opptakstid (ns)	Kartbilagsnr.
P1	Breivoll	356	1000	-02
P2	Breivoll	242	700	-02
P3	Breivoll	166	700	-02
P4	Utløp Sørdalselva	162	1000	-03
P5	Utløp Sørdalselva	400	1000	-03

2.2 Undersøkelsesboringer

Undersøkelsesboringene ble gjort med Borros beltegående borerigg. Der hvor sonderboringen indikerte egnede løsmasser for grunnvannsuttak, ble det satt ned en Ø32 mm testbrønn med en meter filter som ble pumpet i forskjellige nivå for kapasitetsvurderinger og prøvetaking av grunnvann og løsmasser.

Tekstbilag 2 gir en mer detaljert beskrivelse av grunnvannsundersøkelser i løsmasser.

2.3 Prøvepumping

Den nedsatte prøvebrønnen ble pumpet med en elektrisk sugepumpe med maksimal kapasitet på ca. 6 l/s. Grunnvannsstanden ble målt i tre peilebrønner plassert rundt pumpebrønnen. I tillegg ble det foretatt enkelte målinger av vannsstanden i Stordalsvatnet. Under pumpeperioden ble det til sammen tatt 6 vannprøver til fysisk-kjemiske analyser, og i tillegg ble det av kommunen tatt 1 vannprøve til bakteriologiske analyser.

3. RESULTATER

3.1 Undersøkelsesboringer, Stordalsvatnet

Tidligere undersøkelser ved Stordalselvas utløp i Stordalsvatnet (Klemetsrud, 1993) påviste over 20 m med vannmettet sand og grus. Det ble konkludert med muligheter for store uttak av grunnvann, men vannkvaliteten ble dårligere mot dypet på grunn av økende konsentrasjoner av jern og mangan. I tillegg var pH-verdi og alkalitet lav i forhold til Drikkevannsforskriften, og det ble også målt relativt høye konsentrasjoner av nitrat i grunnvannet. For å finne gunstigste brønnplassering med hensyn på grunnvannskvalitet ble det i oktober 1996 gjort ytterligere tre undersøkelsesboringer. Plasseringen av disse fremgår av kartbilag 4, mens databilag 1.1-1.3 viser resultatet av boringene. Undersøkelsesbrønnene ble brukt som observasjonsbrønner under prøvepumpingen. Fysisk-kjemiske analyser av grunnvannsprøver fra undersøkelsesbrønnene er vist i databilag 2.1.

I borhull 1 ble det påvist sand og finsand til 9,5 m dyp. Testpumping på 8,5-9,5 m ga 0,25 l/s. Fysisk-kjemiske analyser av en vannprøve viser et jerninnhold på 5 mg/l som er langt over høyeste tillatte verdi i Drikkevannsforskriften. Lokaliteten ble på grunn av finstoffholdige masser og dårlig vannkvalitet vurdert som uegnet for plassering av prøvepumpingsbrønn.

I borhull 2 ble det påvist sand og grus til minimum 15,5 m dyp. Testpumping i tre forskjellige nivå mellom 6,5 og 13,5 m ga mellom 3,3 og 4,2 l/s. Analyser av en vannprøve fra 8,5-9,5 m viste et jerninnhold på hele 14,7 mg/l. I tillegg lå også manganinnholdet over

høyeste tillatte konsentrasjon i Drikkevannsforskriften. På grunn av de høye konsentrasjoner av jern og mangan ble heller ikke dette stedet vurdert som egnet for plassering av prøvepumpingsbrønn.

Den siste undersøkelsesboringen ble foretatt i nærheten av tidligere boring fra 1993. Testpumpingar i tre forskjellige nivå mellom 6,5 og 13,5 m ga mellom 4 og 5 l/s. Analyser av en vannprøve fra 6,5-7,5 m viste et jerninnhold på bare 0,01 mg/l, mens manganinnholdet var 0,1 mg/l. En grunnvannsprøve fra 12,5-13,5 m hadde et jerninnhold på 1,1 mg/l og et manganinnhold på 0,046 mg/l. På grunnlag av grunnvannskjemien og kapasiteten på undersøkelsesbrønnene ble dette stedet valgt for nedsetting av prøvepumpingsbrønn.

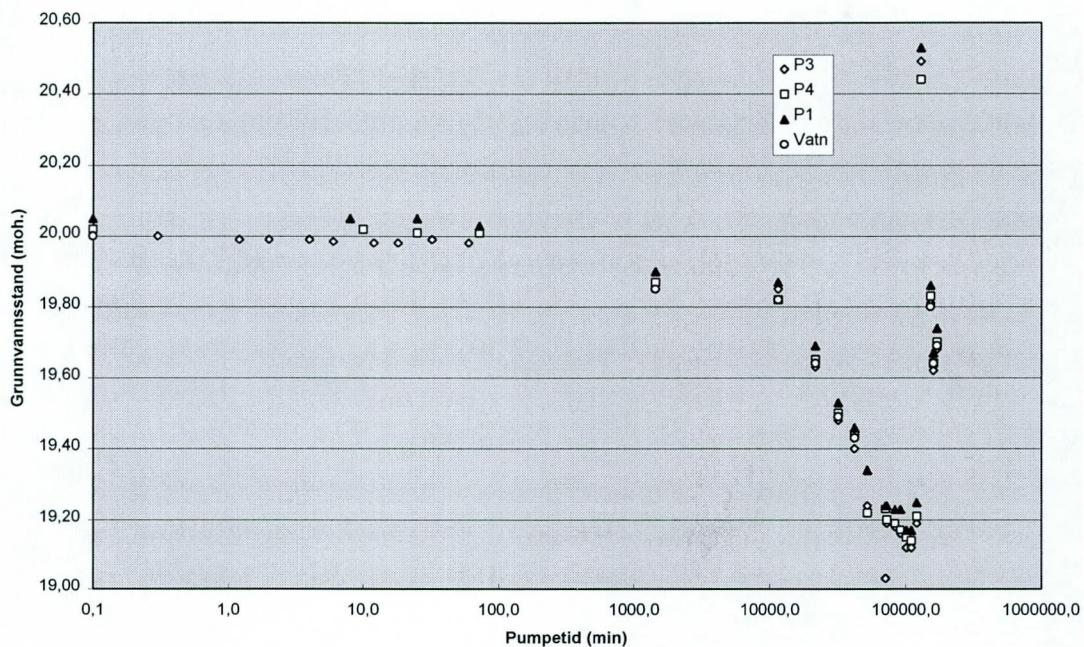
3.2 Prøvepumping, Stordalsvatnet

3.2.1 Brønnutforming

For å skaffe sikre data på kapasitet og vannkvalitet ble det satt i gang en langtids prøvepumping av en brønn i juni 1997. Det ble benyttet en Ø54 mm brønn og filter med 1 mm lysåpning fra 7-10 m dyp. Filterplasseringen ligger over de nivåene hvor det tidligere ble påvist høyt innhold av jern og mangan. Kartbilag 4 viser plasseringen av observasjonsbrønner og prøvepumpingsbrønn.

3.2.2 Kapasitetsvurderinger

Utviklingen av grunnvannsstanden i observasjonsbrønnene under prøvepumpinga er vist i databilag 5 og fig. 1. Vannstanden i Stordalsvatnet er satt lik 20 mo.h ved pumpestart, mens vannstanden (i mo.h.) ved pumpestart i observasjonsbrønnene er anslått. I løpet av den første timen er det svært små senkninger av grunnvannsstanden. Dette skyldes at uttaksmengden er liten i forhold til magasinets totale kapasitet. Samvariasjon i vannnivå mellom observasjonsbrønnen og vatnet viser at senere variasjoner i grunnvannsnivået skyldes endringer i vannsstanden i Stordalsvatnet. De små endringer i grunnvannsnivå som følge av pumpinga gjør det vanskelig å beregne hydrauliske parametere. Det kan konkluderes med at grunnvannsmagasinet har meget god vanngiverevne, noe som skyldes stor utbredelse og tykkelse på magasinet, masser med god vanngjennomgang og gode forhold for nydannelse av grunnvann ved infiltrasjon fra vatnet og elva.

Fig. 1 Grunnvannsstand observasjonsbrønner som funksjon av pumpetiden (log-skala) under prøvepumping ved Stordalsvatnet.

Kapasiteten i hele prøvepumpingsperioden (juni - oktober, 1997) var på ca. 5 l/s som er over vannbehovet til Stordalen vannverk, men som ligger langt under mulige uttaksmengder fra dette grunnvannsmagasinet.

3.2.3 Grunnvannskvalitet

En oversikt over fysisk-kjemisk vannkvalitet er vist i databilag 2.2. Bortsett fra noe lav alkalitet og for lav pH-verdi var kvaliteten god i starten av pumpeperioden, men konsentrasjonen av mangan begynte å øke, slik at etter en ukes pumping lå den over kravet i Drikkevannsforskriften på 0,05 mg/l. Mangankonsentrasjonen stabiliserte seg på mellom 0,1 og 0,15 fra to ukers pumping og ut hele pumpeperioden. De ble ikke påvist jern i vannprøven tatt like etter pumpestart, men etter 15 dager økte også jerninnholdet, slik at det etter ca. 50 dagers pumping lå over høyeste tillatte verdi i drikkevannsforskriften på 0,2 mg/l. I den siste vannprøven var jerninnholdet nesten 1 mg/l.

På tross av at brønnen ligger i nærheten av dyrket mark og liten umettet sone, er nitratinnholdet lavt. Konsentrasjonene av andre analyserte ioner ligger også klart innenfor kravene i drikkevannsforskriften. I løpet av pumpeperioden har det skjedd en liten økning i elektrisk ledningsevne og i konsentrasjonen av de fleste ionene og en reduksjon i fargetall. Dette tyder på et stadig mer grunnvannspreg på vannet som kan skyldes inntrekking av vann

fra dypere i avsetningen. Det er tidligere vist at dette grunnvannet har høyere innhold av jern og mangan og dette forklarer økningen i jern- og manganinnhold under pumpeperioden. Under prøvepumpingsperioden ble det tatt en vannprøve for bakteriologiske analyser, og resultatet av denne analysen er vist i databilag 3. Prøven inneholder hverken koliforme eller termotolerante koliforme bakterier. I tillegg er totalantall bakterier såpass lavt som 3/ml.

På grunnlag av grunnvannskjemien må man ved en eventuell utbygging av denne grunnvannsforekomsten regne med å bygge et rensetrinn for fjerning av jern og mangan og i tillegg bør vannet alkaliseres og pH-justeres.

3.2.4 Forslag på klausulering

Vannets oppholdstid i umettet og mettet sone har stor betydning for både grunnvannets kjemiske og hygieniske kvalitet. Folkehelsa anbefaler at grunnvann som skal brukes til drikkevann bør ha en oppholdstid i grunnen på minst 60 døgn for å oppnå tilfredsstillende bakteriologisk rensing.

For å beskytte grunnvannskilden brukes en soneinndeling, basert på grunnvannets oppholdstid. For sonene er det satt opp restriksjoner som avtar i styrke med økende avstand fra uttaksstedet (SIFF, 1987).

Sone 0:	Brønnområdet
Sone 1:	Det nære tilsigsområdet. Grense for 60 døgns oppholdstid ved et uttak tilsvarende dimensjonerende vannforbruk.
Sone 2:	Det fjerne tilsigsområde. Hele infiltrasjonsområdet.
Sone 3:	Det ytre verneområde. Omfatter arealer som vil kunne influere på grunnvannets kvalitet.

Brønnområdet (sone 0) skal inngjerdes og er kun forbeholdt aktivitet for drift av anlegget. Det anbefales en sone på ca. 10 x 10 m. Utbredelsen av 60 døgns grensen (sone 1) kan beregnes ut fra hydrauliske modeller, tracerforsøk eller «sylindermetoden». Da den naturlige gradienten på grunnvannsstrømmen er neglisjerbar har vi valgt å bruke den sistnevnte metoden som går ut på å beregne størrelsen på magasinet som berøres av et uttak på 3,0 l/s i løpet av 60 døgn. Uttaket i løpet av 60-døgn blir 15552 m^3 . Med en magasintykkelse på 20 og en anslått effektiv porøsitet på 20 %, tilsvarer dette en sylinder med radius på 35 m. Dette betyr at vannet nærmere brønnen enn 35 m har kortere oppholdstid enn 60 døgn. Ved å ta hensyn til en mulig økning i vannuttaket og inhomogene forhold, anbefales **50 m** som grense for sone 1. I denne sonen må det ikke igangsettes forurensende aktivitet (kloakkutslipp, lagring av olje, bensin etc., grusuttak, veibygging, P-plasser, bolig- eller hyttebygging, intensivt jordbruk med bruk av naturgjødsel og sprøytemidler).

Sone 2 omfatter hele infiltrasjonsområdet, det vil si den delen av grunnvannsmagasinet hvor grunnvannet strømmer mot brønnen under pumping. I dette tilfellet vil sone 2 bestå av deltaflata mellom elva og gammelt elveøp like nord for Uggdal (se kartbilag 4). Innenfor sone 2 kan det tillates en viss aktivitet forutsatt at det kan dokumenteres at den ikke kan innvirke på grunnvannskvaliteten.

Sone 3 som omfatter resten av deltaavsetningen og nedbørsfeltet til bekker som renner ut på avsetningen innenfor sone 1 og 2 er ikke avmerket på kartet.

Området rundt brønnen består av vann, dyrket mark og krattskog. I og med at det ikke er påvist koliforme eller termotolerante koliforme bakterier og innholdet av nitrat er lavt, er det intet som tyder på at dagens gjødsling av nærliggende dyrkamark har særlig innvirkning på grunnvannskvaliteten. I forhold til dagens arealbruk er det derfor kun små endringer som er påkrevet. Dette er inngjerding av sone 0 og et forbud mot bruk av naturgjødsel og sprøytemidler i sone 1. Engslått med begrenset bruk av kunstgjødsel kan aksepteres. I sone 2 er det ikke påkrevet med restriksjoner i forhold til dagens arealbruk.

3.3 Grunnvannsundersøkelser i Sørdalen

3.3.1 Georadarmålinger

Kartbilag -02 og -03 viser georadaropptak og plassering av profiler. Ved undersøkelse av muligheter for uttak av grunnvann kan resultater fra georadarmålinger ofte gi informasjon om løsmassenes beskaffenhet (grovkornig/finkornig), grunnvannsspeilets beliggenhet og sedimenttykkelse (dyp til fjell).

Hastighetsanalyse

Hastighetsanalyse ble utført på deltaavsetningen ved Sørdalselvas utløp. Resultatet viste en gjennomsnittshastighet på 0,07 m/ns i vannmettet sone. Denne hastigheten er brukt ved dybdekonvertering av data. Hastigheten i umettet sone er noe større, og angitte dyp til grunnvannsspeil på radarplottene blir dermed litt mindre enn det reelle dyp.

Profil 1

Profil 1 ble målt fra grusveg sørover fra Breivoll langs en traktorveg østover ca 50 m fra Kvernelva (kartbilag -02). Penetrasjonen langs profilet varierer fra 5 - 15 m. Den beste penetrasjonen har en fra posisjon 0 til 65 og fra 100 til 210 hvor penetrasjonsdypet er ca 15 m. Årsaken til mindre penetrasjon i visse områder skyldes trolig underliggende finkornige masser (silt/leire). Refleksjonsmønsteret er tilnærmet hauget som tyder på lagdelt sand og grus. Varierende penetrasjon og reflektivitet tyder på innslag av mer finkornige masser. Fra

posisjon 210 og ut profilet er penetrasjonen tydelig mindre 5 - 6 m, stedvis 10 m. De siste 50 m av profilet går over dyrket mark som vanligvis gir redusert penetrasjon av EM-bølgene, ellers tilskrives årsaken til den reduserte penetrasjonen underliggende finkornige masser (leire). Det beste området for uttak av grunnvann antas å være mellom posisjon 0 og 30, 95 og 115 og mellom 130 og 150. Områdene som synes best egnet til grunnvannsuttak ser ut til å ligge som lommer i noe tettere masser (mindre penetrasjon på sidene). Det er ingen klare indikasjoner på fjelloverflaten under løsmassene.

Profil 2

Profil 2 ble målt fra Kvernelva i nordøstlig retning mot Breivollshølen i Sørdalselva (kartbilag -02) Profilet krysset P1 ved posisjon 215. Bortsett fra et område mellom posisjon 50 og 110 er penetrasjon dårlig, ca 5 - 6 m. I det nevnte området er penetrasjonen 10 - 15 m. Refleksjonsmønsteret er kaotisk i dette området og kan indikere sand/grus. I dette området kan det være muligheter for grunnvannsuttak. Fra posisjon 110 og ut profilet er penetrasjonen liten, 5 - 6 m, med antydning til parallelt refleksjonsmønster som kan indikere tynne lag av sand/silt. Penetrasjonen slutter brått noe som kan tyde på underliggende leire. Området antas å være lite egnet til grunnvannsuttak. Fra posisjon 110 til 155 er det en viss reflektivitet også under topplaget. Årsaken til at denne er borte fra posisjon 155 og ut profilet er trolig at profilet går over dyrket mark.

Profil 3

Profil 3 ble målt fra grusvegen i nordøstlig retning og krysset P1 ved posisjon 26 (kartbilag -02). Opptaket viser bra penetrasjon, ca 15 m, men noe varierende reflektivitet. Refleksjonsmønsteret er hauget som kan tyde på lagdelt sand/grus. Varierende reflektivitet kan tyde på innslag av finkornige masser som vil redusere mulighetene for grunnvannsuttak. I området mellom posisjon 25 og 70 er det antydning til skrått refleksjonsmønster som tyder på lagdelt sand/grus. Den beste muligheten for grunnvannsuttak synes å være i dette området. Fra posisjon 70 og ut profilet varierer penetrasjonen under et ca 5 m tykt topplag som kan tyde på noe innhold av fine masser med små muligheter for grunnvannsuttak av betydning.

Profil 4

Profil 4 og 5 ble målt ved Sørdalselvas utløp i Litjvatnet (kartbilag -03). Profil 4 ble målt over et jorde på sørsiden av elveutløpet. Opptaket viser et meget tydelig skrått refleksjonsmønster som betyr skrålag av sand og grus. Opptaket viser en typisk breelvavsetning med grove masser som er meget godt egnet for grunnvannsuttak. Penetrasjonsdypet er 20 - 25 m. Enkelte steder er penetrasjonen og reflektiviteten noe mindre som kan bety innslag av finere masser (silt/leire).

Det er trolig fine masser på dypet under sand/gruslagene da ingen markert fjellreflektor observeres. Grunnvannsspeilet indikeres som en horisontal reflektor ved kote 83 m.o.h. , dvs. på 2 - 3 m dyp. Mulighetene for grunnvannsuttak er gode langs hele profilet.

Profil 5

Profil 5 ble målt langs elvebredden på vestsiden av elva og ble målt helt til utløpet i Litjvatnet. Også dette profilet viser tydelig skrått refleksjonsmønster som tyder på lagdelt sand/ grus. Fra posisjon 0 til 100 avtar penetrasjonen fra 25 til 17 m. Gruslagene viser en slak helning som tyder på at en går nesten på tvers av avsetningsretningen. Fra posisjon 100 svinger profilet vestover, og gruslagene indikeres brattere. Fra posisjon 130 til 205 indikeres en ryggformet reflektor. Tolkningen av denne er noe usikker. Det kan være en fjellrygg da en ser antydninger til diffraksjonsmønster. Det kan også være leire som stopper penetrasjonen. På begge sider av denne "ryggen" er det finstoff (finsand/leire) som stopper penetrasjonen på 15 - 20 m dyp. Dypet til "ryggen" er 12 - 13 m i det grunneste partiet. Fra posisjon 200 øker penetrasjonen til 20 - 25 m. I et område mellom posisjon 222 og 248 er penetrasjondypet redusert til ca 10 m. Dette skyldes trolig et lag av finstoff (leire ?) på dette dyp. Fra ca posisjon 270 indikeres sand/gruslagene som tilnærmet horisontale lag som betyr at profilet går på tvers av avsetningsretningen. Noe varierende penetrasjon og reflektivitet kan tyde på innslag av tettere masser. Nederst på opptaket, 20 - 25 m dyp, kan en observere antydning til parallelt refleksjonsmønster som betyr tynne lag, laminasjoner av silt, fin sand. Den gradvise svekkelsen av penetrasjon tyder også på finere masser mot dypet med leire i bunnen som stopper penetrasjonen helt. Bortsett fra den nevnte ryggen, som kan være fjelloverflaten, ser en ikke fjellet.

Fra posisjon 0 til 145 ser en grunnvannsspeilet ved nivå 83 m.o.h. på 2 - 3 m dyp. Profilet startet på elvesletten ca 3 m over elvenivå, så dette stemmer bra. Fra posisjon 145 går profilet helt nede ved elvebredden og grunnvannsspeilet kan ikke følges pga. interferens med direkte bølger mellom sender og mottaker. Muligheten for grunnvannsuttak ut fra de indikerte masser er meget gode langs hele profilet. Området nede ved elvebredden er trolig flomutsatt.

Sammendrag

Georadarundersøkelsene i Sørdalen viser at området nede ved Sørdalselvas utløp klart har de beste massene med hensyn til grunnvannsuttak. Området består av en typisk breelvavsetning med tykke lag av grus/sand. Slike grove masser vil være et godt reservoar for grunnvann. Det andre området sør for Breivoll har ikke tilsvarende grove masser. Stedvis er det imidlertid indikert områder med sand/grus som er egnet for grunnvannsuttak dog ikke i samme mengder som ved Litjvatnet.

3.3.2 Undersøkelsesboringer

Det ble utført tre borer (1-3) på breelvavsetningen sør for Breivoll (kartbilag -02) og en boring (4) på elvedeltaet ved Litjvatnet (kartbilag -03). Resultatet av boringene framgår av databilag 1.4-1.7 som er brønnskjema hentet fra hydrogeologisk database. Databilag 2.3 og 2.4 viser resultatene av fysisk-kjemiske analyser av grunnvannsprøver og databilag 4.1-4.2 viser kornfordelingen til masseprøver fra borhull 3 og 4.

I borhull 1 ble det påtruffet 4,5 m sand og grus over leirige masser til minst 25,5 m. På grunn av lite egnede masser til grunnvannsuttak ble det ikke satt ned undersøkelsesbrønn.

Borhull 2 viste ca. 2,5 m stein og sand over leire til 5,5 m. Fra dette nivået og til fjell på 6,9 m ble det registrert grusig sand. Heller ikke i dette borhullet ble det satt ned undersøkelsesbrønn.

I borhull 3 ble det registrert 2,5 m stein, grus og sand over leire til 6,5 m. Derifra består massene av sand som fra 11,5 m går over til en grusig sand. Fra 14,5 til 17,5 m ble det påtruffet morene. Det ble satt ned en undersøkelsesbrønn som ble testpumpet annenhver meter fra 7,5 m til 17,5 m. Kapasiteten var best i nivåene 10,5-11,5 m og 12,5-13,5 m hvor den ble målt til 1,2 og 1,5 l/s. Både over og under dette laget var massene tettere (jmf. kornfordelingskurvene i databilag 4.1) og ga mindre enn 0,3 l/s.

På grunn av topografiske forhold og det tette leirlaget over det vannførende sand- og gruslaget, står grunnvannet under trykk, slik at det kontinuerlig spruter opp av undersøkelsesbrønnen. Det er derfor mulig å ta prøver for å undersøke hvordan grunnvannskvaliteten endrer seg med tiden.

Fysisk-kjemiske analyser viser at to grunnvannsprøver fra 10,5-11,5 m og 12,5-13,5 m som ble tatt i forbindelse med undersøkelsesboringene, er av god kvalitet idet alle målte parametere tilfredsstiller kravene til drikkevann. Tilsvarende analyser av en grunnvannsprøve fra samme brønn tatt en uke senere viser at konsentrasjonen av jern har økt litt og ligger nå over kravet til drikkevann, men ellers er det små endringer i den fysisk-kjemiske kvaliteten. I en grunnvannsprøve tatt fra samme brønn 20.05.98 er jerninnholdet borte og alle målte parametere tilfredsstiller kravene i Drikkevannsforskriften.

I borhull 4 ble det påtruffet ca. 14 m grusig sand over sand og finsand til 24,5 m dyp hvor massene går over til leire. Boringen stemmer overens med tolkningen av georadarprofilene, som viser sand og grusmasser med tykkelse mellom 10 og 25 m i begge de to målte profilene. Det ble satt ned en undersøkelsesbrønn for testpumping og prøvetaking. Kapasiteten var 3 - 4 l/s i tre forskjellige nivå mellom 4,5 og 13,5 m. I finsandlaget på 16,5-17,5 m dyp ga testpumpinga bare 0,2 l/s.

Det ble tatt vannprøver fra 4,5-5,5 m, 8,5-9,5 m og fra 12,5-13,5 m dyp. Bortsett fra noe lav pH og alkalitet, tilfredsstiller alle målte parametere kravene i drikkevannsforskriften. Prøven fra 4,5-5,5 m er tydelig preget av overflatevann, siden den har et relativt lavt ioneinnhold, særlig lavt innhold av silisium, relativt høyt fargetall til grunnvann å være og det ble anmerket

at grunnvannstemperaturen var høy uten at dette ble målt. Nedover i profilet avtar fargetallet, samtidig som ioneholdet øker. Dette tyder på grunnvann med lengre oppholdstid.

3.3.3 Anbefalinger

Det er påvist gode forhold for grunnvannsuttak både ved Litjvatnet og ved Breivoll. Det kan tas ut mest vann fra grunnvannsforekomsten ved Litjvatnet, men et grunnvannsuttak ved Breivoll vil også kunne dekke hele Sørdalens vannbehov. På grunnlag av grunnvannskvalitet og beliggenhet anbefales nedsetting av en produksjonsbrønn ved borhull 3 ved Breivoll. Sammenliknet med en brønnplassering ved Litjvatnet vil et grunnvannsuttak ved Breivoll komme i mindre konflikt med dyrket mark, det vil kreve mindre vannbehandling (kun lufting mot lufting og alkalisering ved Litjvatnet) og det vil trolig gi lavere utbyggingskostnader da dette alternativet vil kreve kortere vannledning enn en utbygging ved Litjvatnet. Forekomsten ved Breivoll er også bedre beskyttet mot eventuelle forurensninger fordi den ligger under et lag med tett leire.

Det anbefales en Ø 130 mm brønn med filter med lysåpning på 1 mm fra 11-14 m dyp. Forsikker dokumentasjon av kapasitet og kvalitet før brønnen prøvepumpes i minst tre måneder. Hvis denne brønnen ikke gir grunnvann av god nok kvalitet, anbefales boring av brønn på elvedeltaet ved Litjvatnet.

4. REFERANSER

- Klemetsrud, 1993: Hydrogeologiske undersøkelser i Åfjord kommune. *NGU Rapport 93.074*.
SCC Prosjektering, 1996: Utkast til Hovedplan for vann for Åfjord kommune.
Sosial og helsedepartementet, 1995: Forskrift om vannforsyning og drikkevann m.m. *Nr 68, I-9/95*.
Statens Institutt for Folkehelse 1987: A3 Beskyttelse av grunnvannskilder. *Veileding i A-serien: Vannkilde med nedbørfelt/infiltrasjonsområde*.

GEORADAR - METODEBESKRIVELSE

Georadar er en elektromagnetisk målemetode som kan benyttes til undersøkelse av lagdeling og strukturer i grunnen. Med en spesiell antennen sendes elektromagnetiske bølgepulser ned i jorda. En del av bølgeenergien blir reflektert tilbake til overflaten når bølgepulsen treffer en grense som representerer en endring i mediets dielektriske egenskaper. Resten av energien vil fortsette nedover og det kan fås reflekterte signaler fra en rekke grenseflater. Refleksjonene kan registreres med en mottakerantenne på overflaten. De mottatte signaler oversøres til en kontrollenhet for forsterkning (og digitalisering ved digital georadar). Signalene sendes derfra til skriver (ved analog georadar) eller PD (digital georadar). Fra en utskrift av et georadar-opptak kan toveis gangtid (t_{2v}) til de forskjellige reflektorene avleses. For å bestemme virkelig dyp til en reflektor må bølgehastigheten (v) i overliggende medium være kjent eller kunne bestemmes.

Bølgehastigheten kan bestemmes ved CDP-målinger ('common depth-point'). Slike målinger utføres ved å flytte sender- og mottakerantenne skrittvis og like langt ut til hver side fra et fast midtpunkt og registrere for hver ny posisjon. Refleksjoner vil da ideelt sett komme fra samme punkt på en reflektor som er planparallel med overflaten. Når antennearvstanden øker, vil reflekterte bølger få lengre gangvei og økning i gangtid. Denne økning i gangtid kan det ved digitale opptak kompenseres for ved å utføre NMO-korreksjon ('normal move-out'). Størrelsen på korreksjonen er avhengig av antennearvstand, toveis gangtid og bølgehastighet i materialet over reflektoren. Et CDP-opptak korrigeres med forskjellige hastigheter, og den hastighet som etter NMO-korreksjon gir best amplitude etter summering av trasene, angir radarbølgehastigheten i mediet.

Etter at hastigheten er bestemt kan dypet (d) beregnes etter uttrykket;

$$d = \frac{vt_{2v}}{2}$$

I vakuum er bølgehastigheten lik lyshastigheten: $c = 3.0 \cdot 10^8$ m/s. I alle andre media gjelder følgende relasjon;

$$\varepsilon_r = \left(\frac{c}{v}\right)^2$$

hvor ε_r er det relative dielektrisitetstallet. ε_r -verdien for et materiale vil derfor være en bestemmende faktor for beregning av dyp til reflektorer. I tabellen på neste side er det gitt en oversikt over erfaringstall for ε_r i en del materialtyper. Tabellen viser også hastigheter og ledningsevne i de samme media.

Dybderekkevidden for georadarmålinger er i stor grad avhengig av elektrisk ledningsevne i grunnen og av den utsendte antennefrekvens. Både økende ledningsevne og en økning i antennefrekvens vil føre til hurtigere demping av bølgepulsene og dermed minkende penetrasjon. I godt ledende materiale som marin silt og leire vil penetrasjonen være helt ubetydelig. I dårlig ledende materiale som f.eks. tørr sand, kan det forventes en dybderekkevidde på flere titalls meter når det benyttes en lavfrekvent antenn (f.eks. 50 eller 100 Mhz). For grunnere undersøkelser vil en mer høyfrekvent antenn gi bedre vertikal oppløsning.

<u>Medium</u>	<u>ϵ_r</u>	<u>v (m/ns)</u>	<u>ledningsevne (mS/m)</u>
<i>Luft</i>	1	0.3	0
<i>Ferskvann</i>	81	0.033	0.1
<i>Sjøvann</i>	81	0.033	1000
<i>Leire</i>	5-40	0.05-0.13	1-300
<i>Tørr sand</i>	5-10	0.09-0.14	0.01
<i>Vannmettet sand</i>	15-20	0.07-0.08	0.03-0.3
<i>Silt</i>	5-30	0.05-0.13	1-100
<i>Fjell</i>	5-8	0.10-0.13	0.01-1

Tabell over relativt dielektrisitetstall, radarbølge-hastigheter og ledningsevne i vanlige materialtyper.

HYDROGEOLOGISKE UNDERSØKELSESMETODER I LØSMASSENE VED NGU

1 SONDERBORINGER

a) Metodikk

Standard sonderboringer i løsmasser blir gjort med Borros/Hafo borerigg og Ø57 mm krone med vannspypning. Boringen er hydraulisk drevet og kan gjøres med både rotasjon og slag. Vanligvis bores det til 20-30 m dyp eller til fjell, men ellers er lengden av sonderstrenge eneste begrensning i mulig boredybde. For å få en mest mulig sikker kontroll av fjelldyp, bores det min. 0.5 m ned i fjellet.

Sonderboringer kan også gjøres med håndholdt borutstyr (pionar slagbormaskin). Det benyttes 40 mm firkantet sonderspiss og Ø25 mm sonderstenger av en meters lengde. Denne boremetoden er mest brukt på lokaliteter med vanskelig tilgjengelighet og ved grunne borer.

b) Dataregistreringer

Under boring med Borros/Hafo borerigg registreres borsynk (sekund/m), vanntrykk (kg), om det brukes slag under boring og karakterisering av boreslammet (farge og kornstørrelse). Ved sonderboring med håndholdt borutstyr registreres borsynk og friksjonslyden ved dreiling av sonderspissen.

c) Tolkning

Ut fra dataregistreringene og egne vurderinger gjør boreingeniøren en tolkning av massene for hver meter. Fargen på boreslammet sier i tillegg noe om det er oksyderende (brunt spylevann) eller reduserende forhold (grått spylevann) i magasinet. Hvis spylevannet forsvinner i grunnen, gir vanntrykket en indikasjon på massenes hydrauliske ledningsevne.

Ved sonderboring med håndholdt borutstyr vurderes løsmassetypen for hver meter ut fra borsynk, dreiemotstand og friksjonslyd ved dreiling av sonderspissen.

2 TESTPUMPINGER

a) Metodikk

Hvis sonderboringen indikerer egnede masser for grunnvannsuttak, blir det boret en undersøkelsesbrønn for kapasitetsmålinger og prøvetaking av masser og grunnvann i bestemte nivå i magasinet. Brønnen bores med samme utstyr som sonderboringene og den settes ned i et forboret hull. Undersøkelsesbrønner lages av Ø32 mm damprør med en meter filterlengde bestående av 3-5 mm brede slisser. Det finnes også spesielle sandspisser til dette formålet. Før testpumpinga spyles brønnen ren for masser som har trengt inn under boring. Testpumpinga

skjer ved bruk av bensindrevet sugepumpe med en kapasitet på 5 l/s. For å kunne vurdere kapasiteten i hvert nivå og for å få klart grunnvann til prøvetaking, må det bygges opp et naturlig grusfilter rundt brønnfilteret. Dette gjøres ved vekselsvis spyling og pumping av brønnen, dreiling av hele brønnrøret og/eller ved å starte og stoppe pumpa gjentatte ganger. For å få pumpet opp vann med sugepumper må dybden til grunnvannsnivået ikke være større enn 6-7 m.

b) Dataregistreringer

Før pumpingen starter måles grunnvannsstanden i testbrønnen. I hvert nivå hvor det blir testpumpet, blir brønnens vanngiverevn målt (l/s) og det blir tatt prøver av grunnvannet etter ca. 15 min. pumping. Grunnvannsstanden blir også målt like etter pumpingen. I tillegg blir det gjort en bedømming av vanngjennomgangen ut fra hvor raskt nedspylt vann synker i testbrønnen. Ved en undersøkelse av en grunnvannsforekomst er det vanlig med 2-10 undersøkelsesbrønner som prøvetas og testpumpes i 2-5 forskjellige nivå. Alle sonderboringer og undersøkelsesbrønner blir lagt inn i NGU's hydrogeologiske database.

c) Tolkning

De forskjellige nivåenes vanngiverevn, vanngjennomgangen i massene og senkningen av grunnvannsstanden under testpumpinga blir brukt til en helhetlig vurdering av grunnvannsmagasinets hydrauliske egenskaper og til å bestemme lokalisering og filterplassering til eventuelle fullskala pumpebrønner.

3 SEDIMENTPRØVETAKING

Sedimentprøver kan tas av oppspylte/oppumpedde masser i hvert nivå hvor det blir testpumpet. Vanligvis tas det oppumpedde prøver, men i tilfeller med lav grunnvannsstand eller for liten prøvemengde ved pumping, tas det oppspylte prøver. Oppspylte prøver tas etter at brønnen er spylt ren for masser som er trengt inn under boring, mens oppumpedde prøver tas like etter oppstart av testpumpinga. Disse sedimentprøvene er ikke helt representative for jordarten idet man mister korn større enn filteråpningen og de minste korna som ikke sedimenterer i prøvekaret. Ved undersøkelser som stiller strengere krav til representative og mer uforstyrrende prøver blir det benyttet gjennomstrømningsprøvetaker.

Ut fra sedimentprøvenes kornfordeling kan man gjøre overslag av massenes hydrauliske ledningsevne og anbefale filteråpning på eventuelle produksjonsbrønner.

4 FULLSKALA, LANGTIDS PRØVEPUMPING

a) Metodikk

Fullskala, langtids prøvepumping av løsmassebrønner kan skje ved bruk av forskjellige brønntyper og pumper avhengig av forventet grunnvannsnivå under pumping og vannbehov.

Det vanligste er å sette ned fullskala brønner som senere kan benyttes til produksjonsbrønner, men ved usikre forhold brukes det ofte enklere prøvebrønner til prøvepumping.

For å kunne måle grunnvannsnivået rundt prøvebrønnen før og under pumpeperioden blir det satt ut observasjonsbrønner av Ø32 mm damprør med filter bestående av oppslisset rør. Det er viktig at disse brønnene blir satt ned i samme nivå som filteret på prøvebrønnen eller i et nivå med god hydraulisk kommunikasjon til prøvebrønnen. Opp-pumpet grunnvann blir ledet bort fra brønnens influensområde eller til et vassdrag med mye større vannføring enn pumperaten for å unngå reinfiltrasjon og tilbakestrømning til pumpebrønnen.

b) Dataregistrering

Før og under prøvepumpinga blir grunnvannsstanden i observasjonsbrønnene målt ved hjelp av et spesiallaget målebånd. Målingene blir gjort med korte tidsintervall i starten og stadig lengre intervall etter hvert. I tillegg blir pumperaten målt, enten manuelt med målekår og stoppeklokke eller ved hjelp av automatisk vannmåler. Det prøvepumpes i min. 3 måneder, men for større vannverk bør det prøvepumpes ett år slik at man får med eventuelle sesongvariasjoner i nedbør og vannføring i nærliggende vassdrag som kan ha innvirkning på kapasitet og grunnvannskvalitet.

c) Tolkning

Pumperaten og senkingen av grunnvannsnivået under pumping gir grunnlag for beregning av hydrauliske parametere som igjen brukes til vurderinger av magasinets/brønnens totale kapasitet og utbredelsen av klausulerinssonene (se GiN-veileder nr. 7).

5 VANNPRØVETAKING

Under grunnvannsundersøkelser tas det vannprøver til fysisk-kjemiske analyser fra:

- undersøkelsesbrønner i løsmasser
- borede fjellbrønner
- kildeutslag
- prøvepumpingsbrønner
- nærliggende produksjonsbrønner
- nærliggende overflatevann som kan infiltrere i grunnvannsmagasinet

Prøvetakingen av grunnvann fra undersøkelsesbrønner blir tatt etter min. 15 min. pumping og fra borede fjellbrønner etter min. 1 times pumping. Vannprøver fra eksisterende produksjonsbrønner tas så nær inntaket som mulig.

Hver vannprøve omfatter en 500 ml ufiltrert prøve til analyse av pH, elektrisk ledningsevne, alkalitet, turbiditet og fargetall, en filtrert (0.45 µm papirfilter) 100 ml prøve til anionanalyser og en 100 ml filtrert og surgjort prøve (tilsatt 0.5 ml ultraren 65 % salpetersyre) til

kationanalyser. Vannprøvene blir lagret i kjølerom/kjøleskap før analyse på NGU's laboratorium.

6 FELTANALYSER

Feltanalyser blir gjort for å få en foreløpig vurdering av grunnvannskvaliteten, og av parametre som må/bør analyseres i felt. Aktuelle kationer og anioner (Fe, Mn, NO₃), CO₂-innhold og O₂-innhold blir bestemt ved bruk av fargespektrometri, mens til feltmålinger av pH, Eh og ledningsevne brukes sensoriske metoder.

Den største fordelen med feltanalysene er at de gir raske indikasjoner på grunnvannskvaliteten. Dette kan ha stor betydning for feltundersøkelsene i og med at foreløpige resultater av grunnvannskvalitet gir grunnlag for omprioriteringer av borerter/lokalisering og grunnlag for lokalisering og filterplasseringen av testbrønner. Forundersøkelser og nedsetting av testbrønner kan dermed gjøres i samme tidsrom.

7 LABORATORIEUNDERSØKELSER

I forbindelse med grunnvansundersøkelser blir det ved NGU's laboratorium utført kornfordelingsanalyser av masseprøver og fysikalsk-kjemiske analyser av grunnvannsprøver. Kornfordelingen er bestemt ved tørrsikting av materiale større enn 0.063 mm med bruk av følgende siktessats: 0.0625 mm, 0.125 mm, 0.25 mm, 0.5 mm, 1.0 mm, 2.0 mm, 4.0 mm, 8.0 mm og 16 mm. Hvis mer enn 10 % av prøven er mindre enn 0.0625 mm blir det kjørt sedigrafanalyse på oppslemt materiale av denne prøvedelen.

Som standard analyseres følgende fysikalsk-kjemiske parametre på vannprøver:

- ledningsevne - pH - alkalitet - fargetall	- turbiditet - 30 kationer - 7 anioner

Bestemmelse av ledningsevne blir gjort etter Norsk Standard (NS) 4721 og måleinstrumentet er et Radiometer CDM 83 Conductivity meter med en nedre bestemmelsesgrense på 0.004 mS/m og en målenøyaktighet på ± 2% for verdier over 0.2 mS/m, ± 0.004 mS/m i måleområdet 0.004-0.2 mS/m og ± 0.003 mS/m i måleområdet < 0.004 mS/m.

pH-verdien blir bestemt etter NS 4720 og måleinstrumentet er et Radiometer PHM 84 Research pH meter med en analyseusikkerhet på ± 0.05 pH.

Bestemmelse av alkalitet blir gjort etter NS 4754. Måleinstrumentet er et Radiometer PHM 84 Research pH-meter med en nedre bestemmelsesgrense på 0.03 mmol/l og en målenøyaktighet på ± 2.5 % for verdier over 2.0 mmol/l, ± 0.04 mmol/l i måleområdet 0.2-2 mmol/l og ± 0.03 mmol/l i måleområdet 0.03-0.2 mmol/l.

Fargetallet bestemmes etter NS 4787 og instrumenttypen er et SHIMADZU UV-1201 Spektrofotometer med en nedre bestemmelsesgrense på 1.4 og en analyseusikkerhet på $\pm 7.5 \%$.

Bestemmelse av turbiditet blir gjort etter NS 4723. Måleinstrumentet er et Hach 2100 A Turbidimeter med en nedre bestemmelsesgrense på 0.05 FTU og en analyseusikkerhet på ± 0.04 FTU i måleområde 0.05-1.0, ± 0.4 FTU i måleområde 1.0-10, ± 4 FTU i område 10-100 og ± 40 FTU i område 100-1000 FTU.

Standardanalyse av 30 forskjellige elementer bestemmes ved ICP og bruk av måleinstrumentet Thermo Jarrell Ash ICP 61. Nedre bestemmelsesgrenser og analyseusikkerhet går fram av tabell 2:

I tillegg kan tungmetaller som Pb, Cd, Hg, As, Se og Sb bestemmes ved bruk av atomadsorbsjon og med en målenøyaktighet som tilfredsstiller de krav som stilles i Forskriftene om vannforsyning og drikkevann m.m. (Sosial- og Helsedepartementet, 1995).

Tabell 1: Nedre bestemmelsesgrense og analyseusikkerhet for analyserte kationer.

Element	Nedre bestem- melsesgrense	Analyse- usikkerhet	Element	Nedre bestem- melsesgrense	Analyse- usikkerhet
Si	20 ppb	10 %	V	5 ppb	
Al	20 ppb	10 %	Mo	10 ppb	10 %
Fe	10 ppb		Cd	5 ppb	20 %
Ti	5 ppb		Cr	10 ppb	
Mg	50 ppb		Ba	2 ppb	
Ca	20 ppb		Sr	1 ppm	
Na	50 ppb	10 %	Zr	5 ppb	10 %
K	500 ppb	20 %	Ag	10 ppb	10 %
Mn	1 ppb		B	10 ppb	10 %
Å	100 ppb		Be	1 ppb	
Cu	5 ppb		Li	5 ppb	20 %
Zn	2 ppb		Sc	1 ppb	
Pb	50 ppb	20 %	Ce	50 ppb	20 %
Ni	20 ppb		La	10 ppb	10 %
Co	10 ppb		Y	1 ppb	

Sju forskjellige anioner bestemmes ved en IC-analyse der instrumenttypen er en Dionex ionekromatograf 2120i. Nedre bestemmelsesgrense går fram av følgende tabell:

Tabell 2: Nedre bestemmelsesgrense for analyserte anioner

ION	F ⁻	Cl ⁻	NO ₂ ⁻	Br ⁻	NO ₃ ⁻	PO ₄ ³⁻	SO ₄ ²⁻
Nedre bestemmelsesgrense - mg/l	0.05	0.1	0.05	0.10	0.05	0.2	0.1

Analyseusikkerheten er 10 % rel. for alle ionene.

Kvaliteten av analysene er kontrollert ved beregning av ionebalansen (Σ kationer = Σ anioner)
Ionebalanseavviket er beregnet etter formelen:

$$(\Sigma\text{kationer}-\Sigma\text{anioner})/(\Sigma\text{kationer} + \Sigma\text{anioner}) \times 100 \%$$

Avhengig av totalkonsentrasjonen kan ionebalanseavviket si om totalkvaliteten i analysen er tilfredsstillende. Ionebalanseavviket bør være mindre enn følgende verdier for at analysen er akseptabel:

$\Sigma\text{Anioner} + \Sigma\text{kationer}$ [mekv/l]	20	7	0.9
Ionebalanseavvik [%]	2	3	12

Sammenligning av totalt ioneinnhold og målt elektrisk ledningsevne gir også muligheter for å kontrollere analyseresultatene.

NGU, faggruppe for laboratorier er akkreditert for alle de nevnte analysene (akkreditidingsdokument P020), og en nærmere beskrivelse av kvalitetssikring, produksjonsrutiner og måleutstyr er gitt i NGU-SD 0.1 Kvalitetshåndbok for NGU-lab.

LITTERATUR

Sosial- og helsedepartementet, 1995: Forskrifter om vannforsyning og drikkevann m.m.

Bjerkli, K., 1994: NGU-SD 0.1 Kvalitetshåndbok for NGU-LAB. *Norges geologiske undersøkelse*.

GiN-veileder nr. 3, 1990: Grunnvannsundersøkelser i løsmasser. *Norges geologiske undersøkelse, Miljøverndepartementet*.

GiN-veileder nr. 6, 1990: Grunnvatn i fjell til spreidd busetnad. *Norges geologiske undersøkelse, Miljøverndepartementet*.

GiN-veileder nr. 7, 1990: Grunnvann. Beskyttelse av drikkevannskilder. *Norges geologiske undersøkelse, Miljøverndepartementet*.

Brønnskjema sonderinger, undersøkelses- og observasjonsbrønner

Hilmo, Bernt Olav

Norges geologiske undersøkelse

Side 1 av 2

Brønn-ID: 148 Type brønn: Observasjonsbrønn / Fylke: Sør-Trøndelag Kommune: Åfjord (1630) Stordalsvatnet
 UTM Sone: 32 ØV-koordinater: 567473.00 NS-koordinater: 7095227.00 Høyde over havet: meter
 Oppdragsgivers navn: Åfjord komm. og NGU

Borefirma: Norges geologiske undersøkelse Boredato: 15.10.1996 Borerens navn: Bjørn Iversen

Boredyp (målt fra overflaten): 9.50 m Dyp til fjell (målt fra overflaten): m Høyde av rørtopp (over havnivå): m Høyde av rørtopp (over bakkenivå): m

Fra (m)	Til (m)	Filterdiameter (mm)	Lysåpning (mm)	Filtertype	Filtermateriale	Merknad
8.50	9.50	32			Stål	

Ved prøvepumping, angi prøvepumpingsmetode: Pumpetest Brønnrørmateriale: Damprør

Vannstand ved endt boring (målt fra rørtopp): m Vannstand ved endt boring (målt fra overflaten): m Målt dato:

Fra (m)	Til (m)	Løsmasseprofil	Vanntrykk	Boreslamfarge	Vannuttak (l/s)	Temperatur (°C)	Pumpetid (min)	Vannprøve?	Jordprøve?	Prøvetakingsmetode	Merknader
0.00	1.50	Stein, grus og sand		Grått							
1.50	2.50	Stein, grus og sand		Borte							
2.50	3.50	Sand og finsand		Borte							
3.50	4.50	Sand og finsand		Borte							
4.50	5.50	Sand og finsand		Borte							
5.50	6.50	Sand og finsand		Borte							
6.50	7.50	Sand og finsand		Borte							
7.50	8.50	Sand og finsand		Borte							
8.50	9.50	Sand og finsand		Borte	0.25	7.8	15	Ja		Pumping (P)	Jern 6,5.Ledningsevne 169,3.

Merknad:

Andre

opplysninger: 10 meter står igjen som peilerør.

Utfyllingsdato: 04.05.1998   **Ansvarlig signatur:** Bjørn Iversen

Brønnskjema sonderinger, undersøkelses- og observasjonsbrønner

Hilmo, Bernt Olav

Norges geologiske undersøkelse

Side 1 av 2

Brønn-ID: 149 Type brønn: Observasjonsbrønn 2 Fylke: Sør-Trøndelag Kommune: Åfjord (1630) Stordalsvatnet
 UTM Sone: 32 ØV-koordinater: 567386.00 NS-koordinater: 7094980.00 Høyde over havet: meter
 Oppdragsgivers navn: Åfjord komm. og NGU

Borefirma: Norges geologiske undersøkelse Boredato: 15.10.1996 Borerens navn: Bjørn Iversen

Boredyp (målt fra overflaten): 15.50 m Dyp til fjell (målt fra overflaten): m Høyde av rørtopp (over havnivå): m Høyde av rørtopp (over bakkenivå): m

Fra (m)	Til (m)	Filterdiameter (mm)	Lysåpning (mm)	Filtertype	Filtermateriale	Merknad
6.50	7.50	32			Stål	

Ved prøvepumping, angi prøvepumpingsmetode: Pumpetest Brønnrørsmateriale: Damprør

Vannstand ved endt boring (målt fra rørtopp): m Vannstand ved endt boring (målt fra overflaten): m Målt dato:

Fra (m)	Til (m)	Løsmasseprofil	Vanntrykk	Boreslamfarge	Vannuttak (l/s)	Temperatur (°C)	Pumpetid (min)	Vannprøve?	Jordprøve?	Prøvetakingsmetode	Merknader
0.00	1.50	Sand og grus		Grått							Myr det første stykket. Spylevannet er gråbrunt.
1.50	2.50	Sand og grus		Borte							
2.50	3.50	Sand og grus		Borte							
3.50	4.50	Grusig sand		Borte							
4.50	5.50	Grusig sand		Borte							
5.50	6.50	Grusig sand		Borte							
6.50	7.50	Grusig sand		Borte	4.16					Pumping (P)	Jern mer enn 7,6.
7.50	8.50	Grusig sand	0-2 kg	Borte							
8.50	9.50	Grusig sand		Borte	4.16	7.8		Ja		Pumping (P)	Ledningsevne 250. Mye jern.
9.50	10.50	Grusig sand		Borte							

Brønnskjema sonderinger, undersøkelses- og observasjonsbrønner

Hilmo, Bernt Olav

Norges geologiske undersøkelse

Side 2 av 2

Fra (m)	Til (m)	Løsmasseprofil	Vanntrykk	Boreslamfarge	Vannuttak (l/s)	Temperatur (°C)	Pumpetid (min)	Vannprøve?	Jordprøve?	Prøvetakingsmetode	Merknader
10.50	11.50	Grusig sand	0-3 kg	Borte							
11.50	12.50	Grusig sand		Borte							Endel finsand, vekslende.
12.50	13.50	Grusig sand		Borte	3.30	7.1				Pumping (P)	Mye jern.
13.50	14.50	Grusig sand		Borte							
14.50	15.50	Grusig sand	0-2 kg	Borte							

Merknad:**Andre opplysninger:**

Utfyllingsdato: 04.05.1998 Ansvarlig signatur: Bjørn Iversen

Brønnskjema sonderinger, undersøkelses- og observasjonsbrønner

Hilmo, Bernt Olav

Norges geologiske undersøkelse

Side 1 av 2

Brønn-ID: 151 Type brønn: Observasjonsbrønn 3 Fylke: Sør-Trøndelag Kommune: Åfjord (1630) Stordalsvatnet
 UTM Sone: 32 ØV-koordinater: 567389.00 NS-koordinater: 7095041.00 Høyde over havet: meter
 Oppdragsgivers navn: Åfjord komm. og NGU.

Borefirma: Norges geologiske undersøkelse Boredato: 15.10.1996 Borerens navn: Bjørn Iversen

Boredyp (målt fra overflaten): 11.50 m Dyp til fjell (målt fra overflaten): m Høyde av rørtopp (over havnivå): m Høyde av rørtopp (over bakkenivå): m

Fra (m)	Til (m)	Filterdiameter (mm)	Lysåpning (mm)	Filtertype	Filtermateriale	Merknad
10.00	11.00	32			Stål	

Ved prøvepumping, angi prøvepumpingsmetode: Pumpetest Brønnrørmateriale: Damprør

Vannstand ved endt boring (målt fra rørtopp): m Vannstand ved endt boring (målt fra overflaten): m Målt dato:

Fra (m)	Til (m)	Løsmasseprofil	Vanntrykk	Boreslamfarge	Vannuttak (l/s)	Temperatur (°C)	Pumpetid (min)	Vannprøve?	Jordprøve?	Prøvetakingsmetode	Merknader
0.00	1.50	Sand og grus		Borte							
1.50	2.50	Sand og grus		Borte							
2.50	3.50	Sand og grus		Borte							
3.50	4.50	Sand og grus		Borte							
4.50	5.50	Sand og grus		Borte							
5.50	6.50	Sand og grus		Borte							
6.50	7.50	Sand og grus		Borte	4.58	4.3		Ja		Pumping (P)	Ledningsevnen er 54,2.
7.50	8.50	Sand og grus		Borte							
8.50	9.50	Sand og grus		Borte	5.00	4.0				Pumping (P)	
9.50	10.50	Sand og grus		Borte							

Brønnkjema sonderinger, undersøkelses- og observasjonsbrønner

Hilmo, Bernt Olav

Norges geologiske undersøkelse

Side 2 av 2

Fra (m)	Til (m)	Løsmasseprofil	Vanntrykk	Boreslamfarge	Vannuttak (l/s)	Temperatur (°C)	Pumpetid (min)	Vannprøve?	Jordprøve?	Prøvetakingsmetode	Merknader
10.50	11.50	Sand og grus		Borte		4.16		Ja		Pumping (P)	

Merknad:**Andre****Opplysninger:** Det ble boret til 12 m. med 89 mm. borkrone og satt ned 10 m. 2 " rustfri stålør med 3 m. filter konslått med 1,5 mm. lysåpning. Pumper ca.300-400 l/m. (5-6,6 l/s).**Utfyllingsdato:** 04.05.1998   **Ansvarlig signatur:** Bjørn Iversen.

Brønnskjema sonderinger, undersøkelses- og observasjonsbrønner

Hilmo, Bernt Olav

Norges geologiske undersøkelse

Side 1 av 1

Brønn-ID: 27 Type brønn: Sondering 1 Fylke: Sør-Trøndelag Kommune: Åfjord (1630) Sørdalen
 UTM Sone: 32 ØV-koordinater: 569111.00 NS-koordinater: 7088508.00 Høyde over havet: 93 meter
 Oppdragsgivers navn: Åfjord kommune

Borefirma: Norges geologiske undersøkelse Boredato: 10.10.1997 Borerens navn: B. Iversen

Boredyp (målt fra overflaten): 25.50 m Dyp til fjell (målt fra overflaten): m Høyde av rørtopp (over havnivå): m Høyde av rørtopp (over bakkenivå): m

Ved prøvepumping, angi prøvepumpingsmetode:

Brønnrørmaterialer:

Vannstand ved endt boring (målt fra rørtopp): m Vannstand ved endt boring (målt fra overflaten): m Målt dato:

Fra (m)	Til (m)	Løsmasseprofil	Vanntrykk	Boreslamfarge	Vannuttak (l/s)	Temperatur (°C)	Pumpetid (min)	Vannprøve?	Jordprøve?	Prøvetakingsmetode	Merknader
0.00	1.50	Stein, grus og sand									
1.50	2.50	Grusig sand									blokk
2.50	3.50	Grusig sand									stein
3.50	4.50	Sand									
4.50	5.50	Leirig sand									
5.50	14.50	Leire									
14.50	22.50	Leirig finsand									
22.50	25.50	Leirig silt									

Merknad:

Andre opplysninger:

Utfyllingsdato: 05.12.1997 Ansvarlig signatur: Bernt Olav Hilmo

Brønnskjema sonderinger, undersøkelses- og observasjonsbrønner

Hilmo, Bernt Olav

Norges geologiske undersøkelse

Side 1 av 1

Brønn-ID: 28 Type brønn: Sondering 2 Fylke: Sør-Trøndelag Kommune: Åfjord (1630) Sørdalen
 UTM Sone: 32 ØV-koordinater: 569010.00 NS-koordinater: 7088508.00 Høyde over havet: 95 meter
 Oppdragsgivers navn: Åfjord kommune

Borefirma: Norges geologiske undersøkelse Boredato: 10.10.1997 Borerens navn: B. Iversen

Boredyp (målt fra overflaten): 7.20 m Dyp til fjell (målt fra overflaten): 6.90 m Høyde av rørtopp (over havnivå): m Høyde av rørtopp (over bakkenivå): m

Ved prøvepumping, angi prøvepumpingsmetode:

Brønnrørmateriale:

Vannstand ved endt boring (målt fra rørtopp): m Vannstand ved endt boring (målt fra overflaten): m Målt dato:

Fra (m)	Til (m)	Løsmasseprofil	Vanntrykk	Boreslamfarge	Vannuttak (l/s)	Temperatur (°C)	Pumpetid (min)	Vannprøve?	Jordprøve?	Prøvetakingsmetode	Merknader
0.00	1.50	Stein og sand									blokk
1.50	2.50	Stein og sand									blokk
2.50	3.50	Leirig sand									
3.50	5.50	Leire									gruskorn
5.50	6.90	Grusig sand									fjell på 6,9 m

Merknad:

Andre opplysninger:

Utfyllingsdato: 05.12.1997 Ansvarlig signatur: Bernt Olav Hilmo

Brønnskjema sonderinger, undersøkelses- og observasjonsbrønner

Hilmo, Bernt Olav

Norges geologiske undersøkelse

Side 1 av 2

Brønn-ID: 19 Type brønn: Undersøkelsesbrønn 3 Fylke: Sør-Trøndelag Kommune: Åfjord (1630) Sørdalen
 UTM Sone: 32 ØV-koordinater: 569108.00 NS-koordinater: 7088398.00 Høyde over havet: 91 meter
 Oppdragsgivers navn: Åfjord kommune

Borefirma: Norges geologiske undersøkelse Boredato: 10.10.1997 Borerens navn: 91

Boredyp (målt fra overflaten): 17.50 m Dyp til fjell (målt fra overflaten): 17.20 m Høyde av rørtopp (over havnivå): 92.00 m Høyde av rørtopp (over bakkenivå): 1.00 m

Ved prøvepumping, angi prøvepumpingsmetode: Pumpetest Brønnrørmateriale: Damprør

Vannstand ved endt boring (målt fra rørtopp): 0.00 m Vannstand ved endt boring (målt fra overflaten): m Målt dato: 10.10.1997

Fra (m)	Til (m)	Løsmasseprofil	Vanntrykk	Boreslamfarge	Vannuttak (l/s)	Temperatur (°C)	Pumpetid (min)	Vannprøve?	Jordprøve?	Prøvetakingsmetode	Merknader
0.00	1.50	Stein, grus og sand									
1.50	2.50	Stein, sand og leire									
2.50	5.50	Leire									
5.50	6.50	Leire									gruskorn
6.50	7.50	Sand			0.25			Ja	Pumping (P)		mye slam i vannet
7.50	10.50	Sand									
10.50	11.50	Sand			1.17		15	Ja	Pumping (P)		artesisk
11.50	12.50	Grusig sand									
12.50	13.50	Grusig sand			1.50		15	Ja	Pumping (P)		artesisk
13.50	14.50	Grusig sand									hardere
14.50	15.50	Morene			0.13						tette masser

Brønnskjema sonderinger, undersøkelses- og observasjonsbrønner

Hilmo, Bernt Olav

Norges geologiske undersøkelse

Side 2 av 2

Fra (m)	Til (m)	Løsmasseprofil	Vanntrykk	Boreslamfarge	Vannuttak (l/s)	Temperatur (°C)	Pumpetid (min)	Vannprøve?	Jordprøve?	Prøvetakingsmetode	Merknader
15.50	16.50	Morene									
16.50	17.50	Morene			0.13						fjell på 17,2 m

Merknad:

Andre

opplysninger: Bronnen er artesisk.

Utfyllingsdato: 08.12.1997 Ansvarlig signatur: Bernt Olav Hilmo

Brønnskjema sonderinger, undersøkelses- og observasjonsbrønner

Hilmo, Bernt Olav

Norges geologiske undersøkelse

Side 1 av 2

Brønn-ID: 20 Type brønn: Undersøkelsesbrønn 4 Fylke: Sør-Trøndelag Kommune: Åfjord (1630) Sørdalen
 UTM Sone: 32 ØV-koordinater: 568858.00 NS-koordinater: 7089469.00 Høyde over havet: 87 meter
 Oppdragsgivers navn: Åfjord kommune

Borefirma: Norges geologiske undersøkelse Boredato: 15.10.1997 Borerens navn: B. Iversen

Boredyp (målt fra overflaten): 25.50 m Dyp til fjell (målt fra overflaten): m Høyde av rørtopp (over havnivå): 88.00 m Høyde av rørtopp (over bakkenivå): 1.00 m

Ved prøvepumping, angi prøvepumpingsmetode: Pumpetest Brønnrørsmateriale: Damprør

Vannstand ved endt boring (målt fra rørtopp): 3.30 m Vannstand ved endt boring (målt fra overflaten): 2.30 m Målt dato: 15.10.1997

Fra (m)	Til (m)	Løsmasseprofil	Vanntrykk	Boreslamfarge	Vannuttak (l/s)	Temperatur (°C)	Pumpetid (min)	Vannprøve?	Jordprøve?	Prøvetakingsmetode	Merknader
0.00	4.50	Grusig sand									
4.50	5.50	Grusig sand			3.33		15	Ja	Ja	Pumping (P)	Uvanlig varmt grunnvann
5.50	8.50	Grusig sand									
8.50	9.50	Grusig sand			3.33		15	Ja	Ja	Pumping (P)	lavere temperatur, men fortsatt høy
9.50	12.50	Grusig sand									
12.50	13.50	Grusig sand			4.17		15	Ja	Ja	Pumping (P)	normal temperatur
13.50	16.50	Sand og finsand									
16.50	17.50	Sand og finsand			0.17						tette masser
17.50	24.50	Sand og finsand									
24.50	25.50	Leire									

Merknad:

Andre

opplysninger:

Utfyllingsdato: 08.12.1997 Ansvarlig signatur: Bernt Olav Hilmo

VANNANALYSER

FYLKE: Sør-Trøndelag

KART (M711): 1622-1 Åfjord

KOMMUNE: Åfjord

PRØVESTED: Stordalsvatnet

OPPDRAKSNUMMER: 1996.0271

ANALYSERT VED: Norges geologiske undersøkelse

Brønn-nr/sted	1 Stordalsv	2 Stordalsv	3 Stordalsv.	3 Stordalsv.		
Dato	15.10.96	15.10.96	15.10.96	15.10.96	15.10.96	
Brønntype	u.brønn	u.brønn	u.brønn	u.brønn	pumpebrøn	
Prøvedyp m	8,5-9,5	8,5-9,5	6,5-7,5	10,5-11,5	7-10	
Brøndimensjon mm	32	32	32	32	54	
X-koordinat Sone:						
Y-koordinat Sone:						

Fysisk/kjemisk

								Veiledende verdi	Største tillatte konsentrasjon
Surhetsgrad, felt/lab	pH	6,36	6,38	6,21	6,21	7,42		7,5-8,5	6,5-8,5 ²
Ledningsevne, felt/lab	$\mu\text{S}/\text{cm}$	169	135	176	54	52	61	87	< 400
Temperatur	°C							< 12	25
Alkalitet	mmol/l	0,52	0,79	0,10	0,15	0,43		0,6-1,0 ²	
Fargetall	mg Pt/l	8,9	3,2	1,5	< 1,4	2,4		< 1	20
Turbiditet	F.T.U	17	41	0,17	0,17	0,17		< 0,4	4
Oppløst oksygen	mg O ₂ /l							> ca 9	
Fritt karbondioksid	mg CO ₂ /l							< 5 ²	
Redoks.potensial, E _h	mV								

Anioner

Fluorid	mg F/l	< 0,05	< 0,05	< 0,05	< 0,05	< 0,05			1,5
Klorid	mg Cl/l	20,3	22,7	8,8	11,0	9,6		< 25	
Nitritt	mg NO ₂ /l	< 0,05	< 0,05	< 0,05	< 0,05	< 0,05			0,16
Brom	mg Br/l	< 0,1	< 0,1	< 0,1	< 0,1	< 0,1			
Nitrat	mg NO ₃ /l	< 0,05	< 0,05	0,52	0,08	0,62			50
Fosfat	mg PO ₄ /l	< 0,2	< 0,2	< 0,2	< 0,2	< 0,2			
Sulfat	mg SO ₄ /l	< 0,1	< 0,1	3,64	3,12	3,73		< 25	100
<i>Sum anioner+alkalitet</i>	meq/l	1,11	1,44	0,44	0,54	0,80			

Kationer

Silisium	mg Si/l	3,7	4,4	1,8	2,9	1,8			
Aluminium	mg Al/l	0,023	< 0,02	< 0,02	< 0,02	< 0,02		< 0,05	0,2
Jern	mg Fe/l	5,0	14,7	0,01	1,1	0,03		< 0,05	0,2
Magnesium	mg Mg/l	3,3	4,3	0,9	1,1	0,9			20
Kalsium	mg Ca/l	4,5	3,9	2,7	4,0	2,7		15-25 ²	
Natrium	mg Na/l	15,4	21,2	5,1	6,6	5,2		< 20	150
Kalium	mg K/l	1,3	0,63	0,58	0,55	0,77		< 10	12
Mangan	mg Mn/l	0,096	0,165	0,100	0,046	0,003		< 0,02	0,05
Kobber	mg Cu/l	< 0,005	< 0,005	< 0,005	< 0,005	< 0,005		< 0,1	0,3
Sink	mg Zn/l	0,009	0,003	< 0,002	< 0,002	0,004		< 0,1	0,3
Bly	mg Pb/l	< 0,05	< 0,05	< 0,05	< 0,05	< 0,05			0,02
Nikkel	mg Ni/l	< 0,02	< 0,02	< 0,02	< 0,02	< 0,02			0,05
Kadmium	mg Cd/l	< 0,005	< 0,005	< 0,005	< 0,005	< 0,005			0,005
Krom	mg Cr/l	< 0,01	< 0,01	< 0,01	< 0,01	< 0,01			0,05
Sølv	mg Ag/l	< 0,01	< 0,01	< 0,01	< 0,01	< 0,01			0,01
<i>Sum kationer³</i>	meq/l	1,20	1,49	0,45	0,59	0,45			
<i>Ionebalanseavvik⁴</i>	%	4	2	1	4	-28			

1. Det Kgl. Sosial- og helsedepartement: Forskrift om vannforsyning og drikkevann m.m (1995).

2. Vannet bør ikke være aggressivt.

3. Sum kationer = Na + Ca + Mg + K.

4. Ionebalanseavvik = Σ kationer- Σ anioner/ $(\Sigma$ kationer+ Σ anioner)-100%

VANNANALYSER

FYLKE: Sør-Trøndelag

KART (M711): 1622-1 Åfjord

KOMMUNE: Åfjord

PRØVESTED: Stordalsvatnet

OPPDRAKSNUMMER: 1997.0145

ANALYSERT VED: Norges geologiske undersøkelse

Brønn-nr/sted								Veilegende verdi	Største tillatte koncentrasjon
Dato	11.06.97	18.06.97	26.06.97	28.07.97	13.08.97	30.09.97			
Brønntype	pumpebrøn	pumpebrøn	pumpebrøn	pumpebrøn	pumpebrøn	pumpebrøn			
Prøvedyp m	10	10	10	10	10	10			
Brønndimensjon mm	54	54	54	54	54	54			
X-koordinat Sone:									
Y-koordinat Sone:									
Fysisk/kjemisk								Veilegende verdi	Største tillatte koncentrasjon
Surhetsgrad, felt/lab pH	6,18	6,12	6,18	6,88	6,08	6,48	7,5-8,5	6,5-8,5 ²	
Leitungsevne, felt/lab µS/cm	75,2	81,2	82,0	156	106	124	< 400		
Temperatur °C							< 12	25	
Alkalitet mmol/l	0,22	0,23	0,22	0,87	0,22	0,24	0,6-1,0 ²		
Fargetall mg Pt/l	6,5	5,7	4,9	2,4	2,4	< 1,4	< 1	20	
Turbiditet F.T.U	0,08	0,10	0,07	0,28	0,16	0,52	< 0,4	4	
Opplost oksygen mg O ₂ /l							> ca 9		
Fritt karbondioksid mg CO ₂ /l							< 5 ²		
Redoks.potensial, E _h mV									
Anioner									
Fluorid mg F/l	< 0,05	< 0,05	< 0,05	< 0,05	< 0,05	< 0,05		1,5	
Klorid mg Cl/l	11,9	14,4	13,4	16,6	19,2	21,7	< 25		
Nitritt mg NO ₂ /l	< 0,05	< 0,05	< 0,05	< 0,05	< 0,05	< 0,05		0,16	
Brom mg Br/l	< 0,1	< 0,1	< 0,1	< 0,1	< 0,1	< 0,1			
Nitrat mg NO ₃ /l	0,56	1,08	0,92	1,00	0,88	1,32		50	
Fosfat mg PO ₄ /l	< 0,2	< 0,2	< 0,2	< 0,2	< 0,2	< 0,2			
Sulfat mg SO ₄ /l	4,33	4,50	3,96	4,07	3,86	3,71	< 25	100	
Sum anioner+alkalitet meq/l	0,67	0,76	0,71	1,45	0,87	0,96			
Kationer									
Silisium mg Si/l	2,3	2,4	2,4	2,5	2,5	2,4			
Aluminium mg Al/l	< 0,02	< 0,02	0,0342	0,037	< 0,02	0,022	< 0,05	0,2	
Jern mg Fe/l	< 0,01	< 0,01	0,0191	0,201	0,366	0,98	< 0,05	0,2	
Magnesium mg Mg/l	1,5	1,6	1,6	1,9	2,0	2,1		20	
Kalsium mg Ca/l	4,5	5,0	4,7	5,35	5,58	5,57	15-25 ²		
Natrium mg Na/l	6,9	7,4	7,3	8,7	10,9	12,3	< 20	150	
Kalium mg K/l	0,89	0,64	1,2	0,9	1,22	1,53	< 10	12	
Mangan mg Mn/l	0,045	0,098	0,146	0,130	0,122	0,120	< 0,02	0,05	
Kobber mg Cu/l	< 0,005	< 0,005	< 0,005	< 0,005	< 0,005	< 0,005	< 0,1	0,3	
Sink mg Zn/l	< 0,002	0,006	0,004	0,002	< 0,002	< 0,002	< 0,1	0,3	
Bly mg Pb/l	< 0,05	< 0,05	< 0,05	< 0,05	< 0,05	< 0,05		0,02	
Nikkel mg Ni/l	< 0,02	< 0,02	< 0,02	< 0,02	< 0,02	< 0,02		0,05	
Kadmium mg Cd/l	< 0,005	< 0,005	< 0,005	< 0,005	< 0,005	< 0,005		0,005	
Krom mg Cr/l	< 0,01	< 0,01	< 0,01	< 0,01	< 0,01	< 0,01		0,05	
Sølv mg Ag/l	< 0,01	< 0,01	< 0,01	< 0,01	< 0,01	< 0,01		0,01	
Sum kationer ³ meq/l	0,67	0,72	0,71	0,83	0,95	1,02			
Ionebalanseavvik ⁴ %	0	-3	0	-27	4	3			

1. Det Kgl. Sosial- og helsedepartement: Forskrift om vannforsyning og drikkevann m.m (1995).

2. Vannet bør ikke være aggressivt.

3. Sum kationer = Na + Ca + Mg + K.

4. Ionebalanseavvik = Σkationer-Σanioner/(Σkationer+Σanioner)-100%

VANNANALYSER

FYLKE: Sør-Trøndelag

KART (M711): 1622-1 Åfjord

KOMMUNE: Åfjord

PRØVESTED: Sørdalen

OPPDRAKSNUMMER: 1997.0282, 1997.286

ANALYSERT VED: Norges geologiske undersøkelse

Brønn-nr/sted	3 Breivoll	3 Breivoll	3 Breivoll	3 Breivoll		
Dato	14.10.97	14.10.97	21.10.97	20.05.98		
Brønntype	u.brønn	u.brønn	u.brønn	u.brønn		
Prøvedyp m	10,5-11,5	12,5-13,5	12,5-13,5	12,5-13,5		
Brøndimensjon mm	32	32	32	32		
X-koordinat Sone: 32	569150	569150	569150	569150		
Y-koordinat Sone: 32	7088400	7088400	7088400	7088400		

Fysisk/kjemisk									Veilegende verdi	Største tillatte koncentrasjon
Surhetsgrad, felt/lab	pH	8,31	8,29	8,25	8,24				7,5-8,5	6,5-8,5 ²
Ledningsevne, felt/lab	$\mu\text{S}/\text{cm}$	223	225	230	238				< 400	
Temperatur	$^{\circ}\text{C}$								< 12	25
Alkalitet	mmol/l	1,85	1,86	1,87	1,90				0,6-1,0 ²	
Fargetall	mg Pt/l	4,4	17,5	3,5	< 1,4				< 1	20
Turbiditet	F.T.U	38	17	2,9	0,24				< 0,4	4
Oppløst oksygen	mg O ₂ /l								> ca 9	
Fritt karbodioksid	mg CO ₂ /l								< 5 ²	
Redoks.potensial, E _h	mV									

Anioner

Fluorid	mg F/l	0,082	0,197	< 0,05	0,052					1,5
Klorid	mg Cl/l	10,4	16,0	10,1	10,8				< 25	
Nitritt	mg NO ₂ /l	< 0,05	< 0,05	< 0,05	< 0,05					0,16
Brom	mg Br/l	< 0,1	< 0,1	< 0,1	< 0,1					
Nitrat	mg NO ₃ /l	< 0,05	4,91	< 0,05	0,05					50
Fosfat	mg PO ₄ /l	< 0,2	< 0,2	< 0,2	0,51 ?					
Sulfat	mg SO ₄ /l	9,45	13,1	10,4	12,1				< 25	100
<i>Sum anioner+alkalitet</i>	meq/l	2,35	2,68	2,38	2,48					

Kationer

Silisium	mg Si/l	3,3	3,4	3,1	3,0					
Aluminium	mg Al/l	0,034	0,064	< 0,02	< 0,02				< 0,05	0,2
Jern	mg Fe/l	0,115	0,166	0,289	< 0,01				< 0,05	0,2
Magnesium	mg Mg/l	3,3	3,3	3,2	3,0					20
Kalsium	mg Ca/l	33,1	33,7	34,5	35,6				15-25 ²	
Natrium	mg Na/l	7,0	7,1	7,0	7,0				< 20	150
Kalium	mg K/l	2,83	3,05	2,62	2,08				< 10	12
Mangan	mg Mn/l	0,043	0,044	0,046	0,043				< 0,02	0,05
Kobber	mg Cu/l	< 0,005	< 0,005	< 0,005	< 0,005				< 0,1	0,3
Sink	mg Zn/l	0,003	0,008	< 0,002	< 0,002				< 0,1	0,3
Bly	mg Pb/l	< 0,05	< 0,05	< 0,05	< 0,05					0,02
Nikkel	mg Ni/l	< 0,02	< 0,02	< 0,02	< 0,02					0,05
Kadmium	mg Cd/l	< 0,005	< 0,005	< 0,005	< 0,005				'	0,005
Krom	mg Cr/l	< 0,01	< 0,01	< 0,01	< 0,01					0,05
Sølv	mg Ag/l	< 0,01	< 0,01	< 0,01	< 0,01					0,01
<i>Sum kationer³</i>	meq/l	2,30	2,34	2,36	2,38					
<i>Ionebalanseavvik⁴</i>	%	- 1	- 7	0	- 2					

1. Det Kgl. Sosial- og helsedepartement: Forskrift om vannforsyning og drikkevann m.m (1995).

2. Vannet bør ikke være aggressivt.

3. Sum kationer = Na + Ca + Mg + K.

4. Ionebalanseavvik = Skationer-Σanioner/(Σkationer+Σanioner)-100%

VANNANALYSER

FYLKE: Sør-Trøndelag

KART (M711): 1622-1 Åfjord

KOMMUNE: Åfjord

PRØVESTED: Sørdalen

OPPDRAKSNUMMER: 1997.0282

ANALYSERT VED: Norges geologiske undersøkelse

Brønn-nr/sted	4 Litjvatnet	4 Litjvatnet	4 Litjvatnet			
Dato	15.10.97	15.10.97	15.10.97			
Brønntype	u.brønn	u.brønn	u.brønn			
Prøvedyp m	4,5-5,5	8,5-9,5	12,5-13,5			
Brøndimensjon mm	32	32	32			
X-koordinat Sone: 32	568750	568750	568750			
Y-koordinat Sone: 32	7089600	7089600	7089600			

Fysisk/kjemisk

											Veilegende verdi	Sørste tillatte koncentrasjon
Surhetsgrad, felt/lab	pH	6,56	6,23	6,21							7,5-8,5	6,5-8,5 ²
Ledningsevne, felt/lab	µS/cm	48,6	80,8	92,7							< 400	
Temperatur	°C										< 12	25
Alkalitet	mmol/l	0,21	0,31	0,37							0,6-1,0 ²	
Fargetall	mg Pt/l	13,9	6,0	3,8							< 1	20
Turbiditet	F.T.U	1,7	1,9	1,3							< 0,4	4
Opp løst oksygen	mg O ₂ /l										> ca 9	
Fritt karbodioksid	mg CO ₂ /l										< 5 ²	
Redoks.potensial, E _h	mV											

Anioner

Fluorid	mg F/l	0,078	< 0,05	< 0,05								1,5
Klorid	mg Cl/l	6,2	10,3	10,6								< 25
Nitritt	mg NO ₂ /l	< 0,05	< 0,05	< 0,05								0,16
Brom	mg Br/l	< 0,1	< 0,1	< 0,1								
Nitrat	mg NO ₃ /l	< 0,05	3,39	3,74								50
Fosfat	mg PO ₄ /l	< 0,2	< 0,2	< 0,2								
Sulfat	mg SO ₄ /l	2,56	3,75	4,98							< 25	100
<i>Sum anioner+alkalitet</i>	meq/l	0,45	0,74	0,84								

Kationer

Silisium	mg Si/l	1,0	1,6	3,1								
Aluminium	mg Al/l	0,094	0,046	0,029							< 0,05	0,2
Jern	mg Fe/l	0,065	0,056	0,081							< 0,05	0,2
Magnesium	mg Mg/l	0,6	1,4	1,9								20
Kalsium	mg Ca/l	2,1	5,2	7,1							15-25 ²	
Natrium	mg Na/l	6,0	6,9	6,4							< 20	150
Kalium	mg K/l	1,19	1,42	1,25							< 10	12
Mangan	mg Mn/l	0,003	0,003	0,009							< 0,02	0,05
Kobber	mg Cu/l	< 0,005	< 0,005	< 0,005							< 0,1	0,3
Sink	mg Zn/l	0,005	0,009	0,005							< 0,1	0,3
Bly	mg Pb/l	< 0,05	< 0,05	< 0,05								0,02
Nikkel	mg Ni/l	< 0,02	< 0,02	0,02								0,05
Kadmium	mg Cd/l	< 0,005	< 0,005	< 0,005								0,005
Krom	mg Cr/l	< 0,01	< 0,01	< 0,01								0,05
Sølv	mg Ag/l	< 0,01	< 0,01	< 0,01								0,01
<i>Sum kationer³</i>	meq/l	0,45	0,71	0,82								
<i>Ionebalanseavvik⁴</i>	%	0	-2	-1								

1. Det Kgl. Sosial- og helsedepartement: Forskrift om vannforsyning og drikkevann m.m (1995).

2. Vannet bør ikke være aggressivt.

3. Sum kationer = Na + Ca + Mg + K.

4. Ionebalanseavvik = Skationer-Σanioner/(Σkationer+Σanioner)-100%

ÅFJORD KOMMUNE T
V/MILJØ OG TEKNISKE TJENESTER
7170 ÅFJORD

ACCORD Miljø og tel	Reg.nr.: _____ Dato: <u>07.07.97</u> Jnr. _____	NGU Rapport 98.052 Databilag 3
	Emanakode: <u>J81</u> , _____	KOPI: <u>Fan</u>
	Obj.kode _____	
	Kassasjon _____ Saltsbeh. <u>SFj.</u> _____	

Dato: 04.07.1997
Lab.nr: 97/ 611
Arkiv: 003002/F

ANALYSERESULTATER

Prøvemottak: 01.07.97 Analyseperiode: 01.07.97 - 04.07.97

1: Grunnvann, ubehandlet	Referanse		Merking	Tatt ut:
	Stordalsvatnet	Prøvepumping		
Totalantall bakt. 22°C 3 døgn	Metode NS 4791	Benevning /ml	Prøve 1: 3	
Koliforme bakterier MF	NS 4788	/100 ml	0	
Termotolerante kolif. bakt. MF	NS 4792	/100 ml	0	
pH, surhetsgrad	NS 4720		5.63	
Fargetall, spektrofotometrisk	NS 4786		1.8	
Konduktivitet	ISO 7888	mS/m	8.68	
Turbiditet	NS 4723	FTU	0.13	

KOMMENTAR

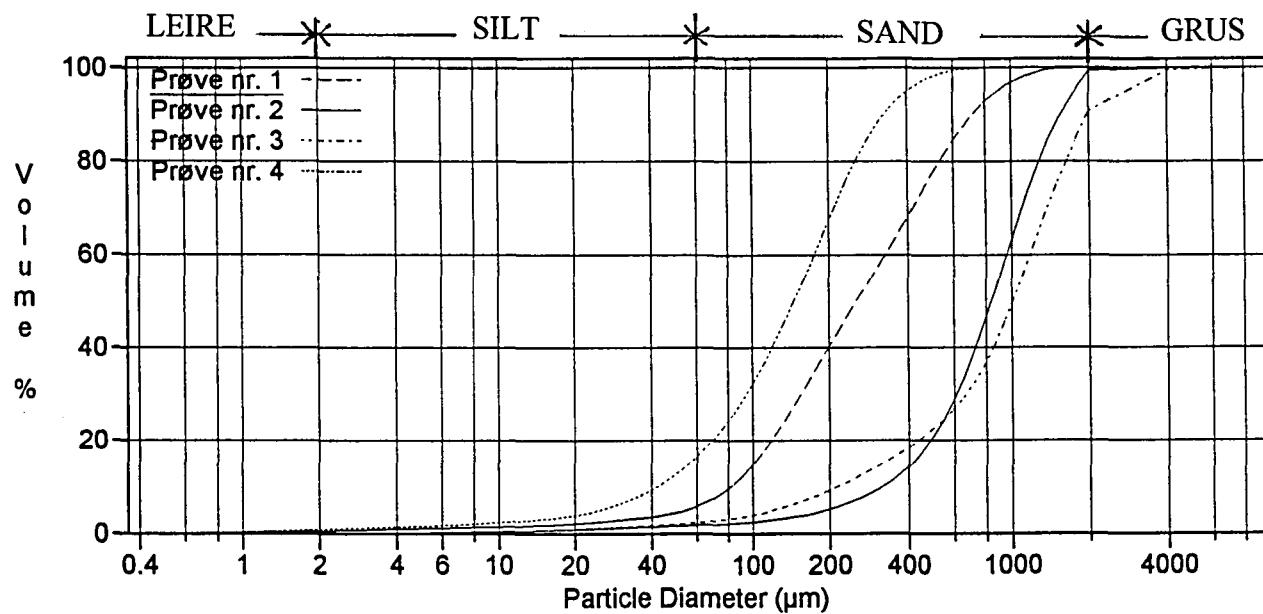
Vannet viser god hygienisk kvalitet og tilfredsstiller gjeldende bakteriologiske krav.

Med hilsen

Marit Kvitland

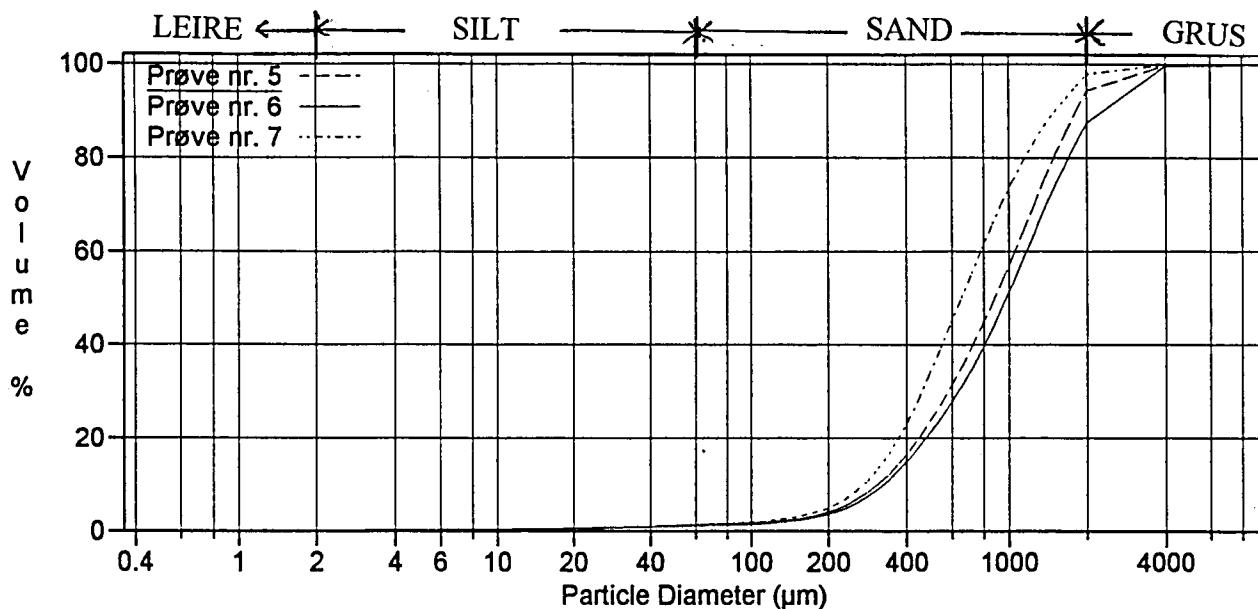
Marit Kvitland
Avd.ingeniør

Aase Mariann Vemundstad
Aase Mariann Vemundstad
Lab. Ingeniør

Volume %	1.\$02 Particle Diameter µm	2a.\$02 Particle Diameter µm	3a.\$02 Particle Diameter µm	4.\$02 Particle Diameter µm
1.000	5.391	25.75	23.56	2.770
2.000	18.88	78.92	52.32	8.232
5.000	54.25	194.5	120.4	24.87
10.00	81.29	316.6	213.4	41.93
15.00	100.6	410.3	315.2	56.06
20.00	118.1	486.5	436.6	69.06
25.00	135.8	552.8	557.1	81.58
40.00	198.3	726.6	850.6	119.4
50.00	254.4	839.1	1011	146.1
60.00	326.9	959.4	1179	175.1
70.00	417.0	1101	1376	209.2
75.00	470.9	1186	1498	229.6
80.00	533.3	1284	1638	253.5
90.00	715.7	1564	1974	327.1

Prøve nr.	Borhull nr.	Dyp (m)	Breivøll
1	3	6,5- 7,5	
2	3	10,5-11,5	
3	3	12,5-13,5	
4	3	14,5-15,5	

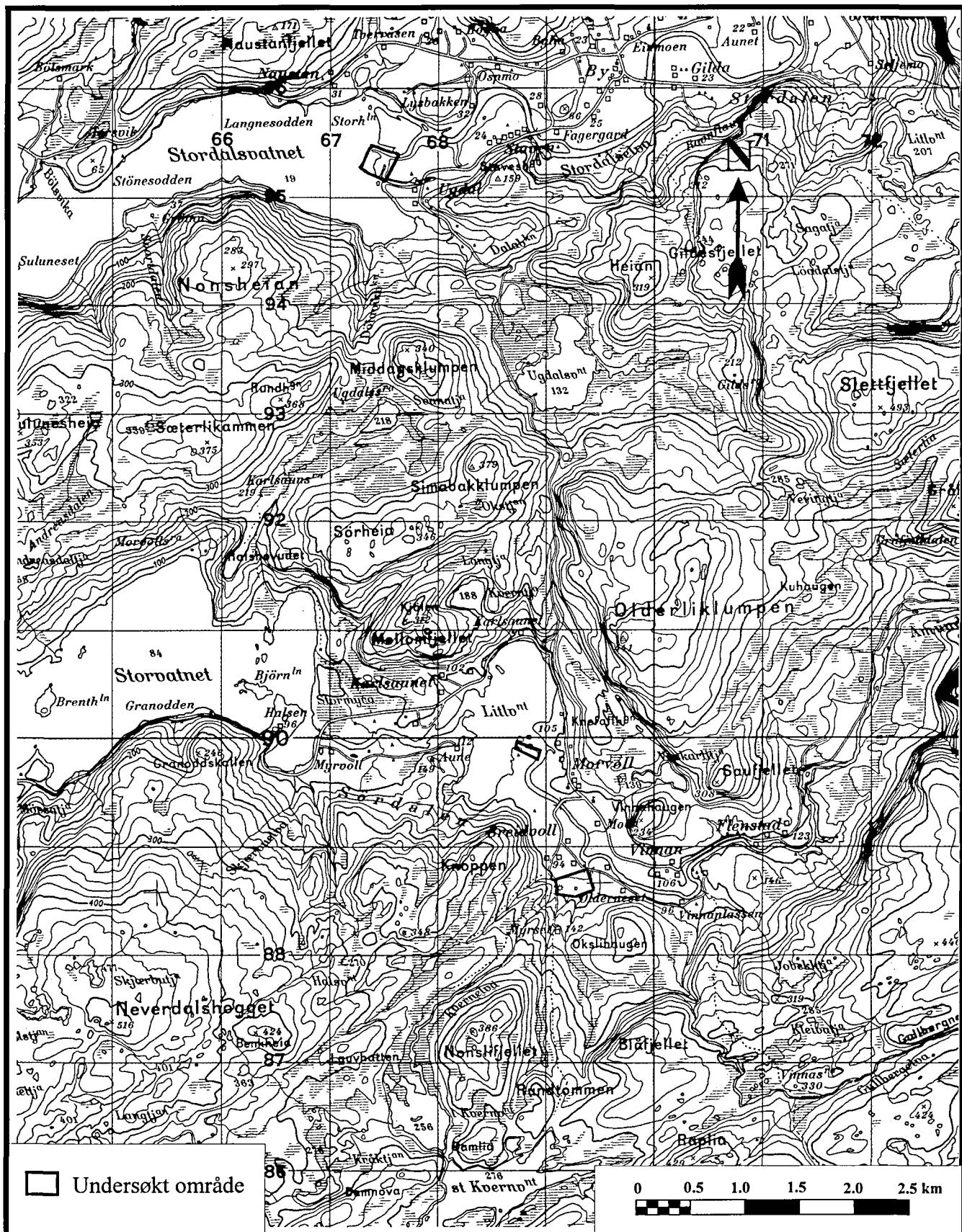

Volume %	5a.\$02 Particle Diameter μm	6a.\$02 Particle Diameter μm	7a.\$02 Particle Diameter μm
1.000	44.76	43.12	42.99
2.000	134.0	129.0	111.6
5.000	222.4	237.3	200.9
10.00	308.9	326.1	272.6
15.00	378.9	399.8	324.7
20.00	444.7	474.3	370.8
25.00	510.5	552.8	414.4
40.00	724.1	804.8	548.8
50.00	882.2	979.1	652.6
60.00	1055	1171	777.9
70.00	1254	1402	935.5
75.00	1368	1544	1034
80.00	1499	1707	1154
90.00	1820	2403	1516

Prøve nr.	Borhull nr.	Dyp (m)	Litjvatnet
5	4	4,5- 5,5	
6	4	8,5- 9,5	
7	4	12,5-13,5	

Grunnvannsstand under prøvepumping ved Stordalsvatnet

Dato	Tid (min)	Kapasitet	P3	P4	P1	Vatn
	min.	l/s	moh	moh	moh	moh
11.06.97	0,1	5,00	20,02	20,02	20,05	20,00
11.06.97	0,3	5,00	20,00			
11.06.97	1,2	5,00	19,99			
11.06.97	2	5,00	19,99			
11.06.97	4	5,00	19,99			
11.06.97	6	5,00	19,99			
11.06.97	8	5,00			20,05	
11.06.97	10	5,00		20,02		
11.06.97	12	5,00	19,98			
11.06.97	18	5,00	19,98			
11.06.97	25	5,00		20,01	20,05	
11.06.97	32	5,00	19,99			
11.06.97	60	5,00	19,98			
11.06.97	72	5,00		20,01	20,03	
12.06.97	1440	5,00	19,85	19,87	19,90	19,85
19.06.97	11520	5,00	19,85	19,82	19,87	19,82
26.06.97	21600	5,00	19,63	19,65	19,69	19,64
03.07.97	31680	5,00	19,48	19,50	19,53	19,49
10.07.97	41760	5,00	19,40	19,44	19,46	19,43
17.07.97	51840	5,00	19,24	19,22	19,34	
29.07.97	70795	5,00	19,03	19,23	19,24	
31.07.97	72000	5,00	19,19	19,20	19,24	
08.08.97	83520	5,00	19,18	19,19	19,23	
14.08.97	92160	5,00	19,16	19,17	19,23	
21.08.97	102240	5,00	19,12	19,15	19,17	
27.08.97	110880	5,00	19,12	19,14	19,17	
04.09.97	120960	5,00	19,19	19,21	19,25	
10.09.97	129600	5,00	20,49	20,44	20,53	
26.09.97	152640	5,00	19,81	19,83	19,86	19,80
01.10.97	159840	5,00	19,62	19,64	19,67	19,64
08.10.97	169920	5,00	19,68	19,70	19,74	19,69

NGU/ÅFJORD KOMMUNE
GEORADAROPPTAK

SØRDALEN, ÅFJORD

ÅFJORD KOMMUNE, SØR-TRØNDELAG

NORGES GEOLOGISKE UNDERSØKELSE
TRONDHEIM

MÅLESTOKK

1:50000

MÅLT JSR/HE

Okt. -97

TEGN HE

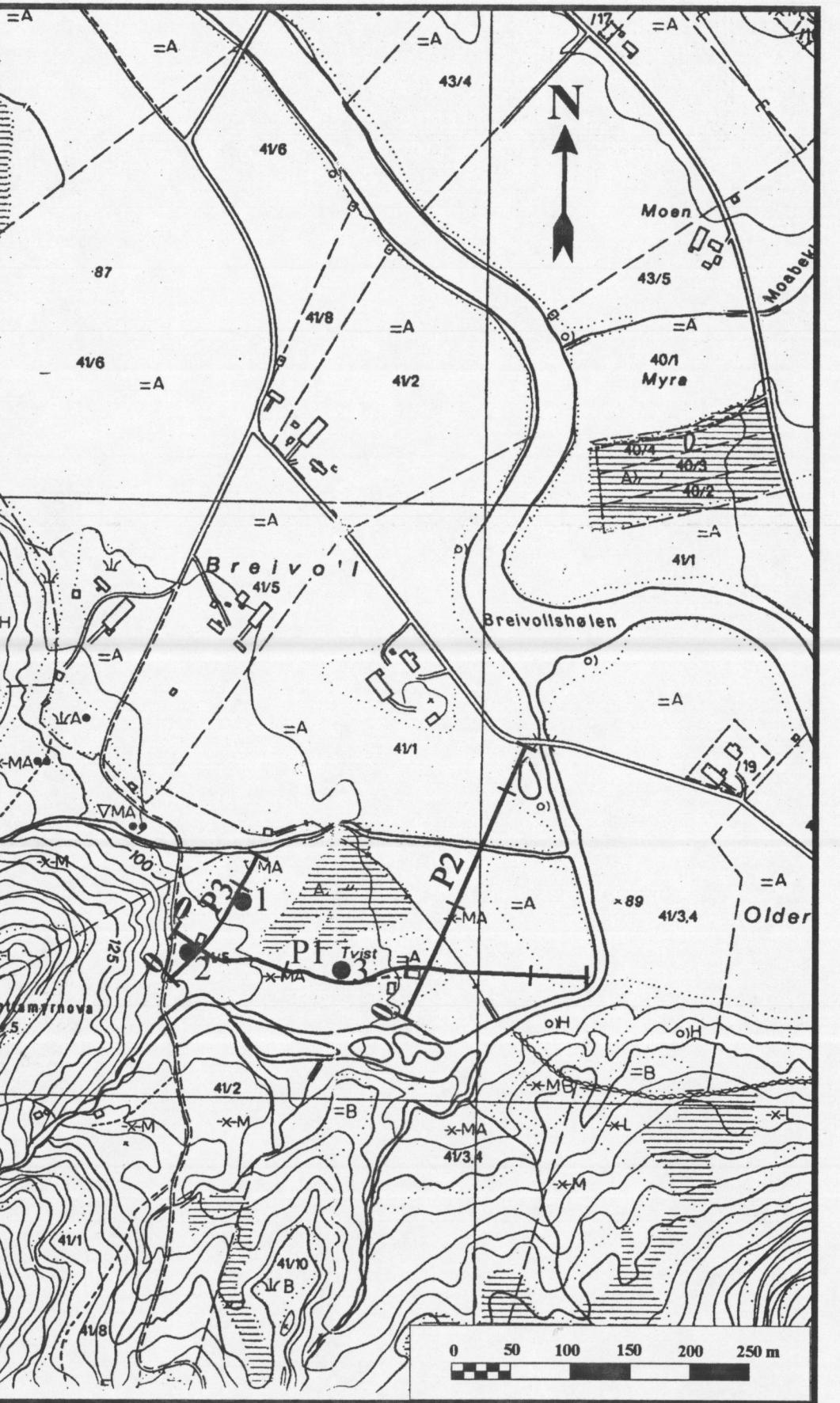
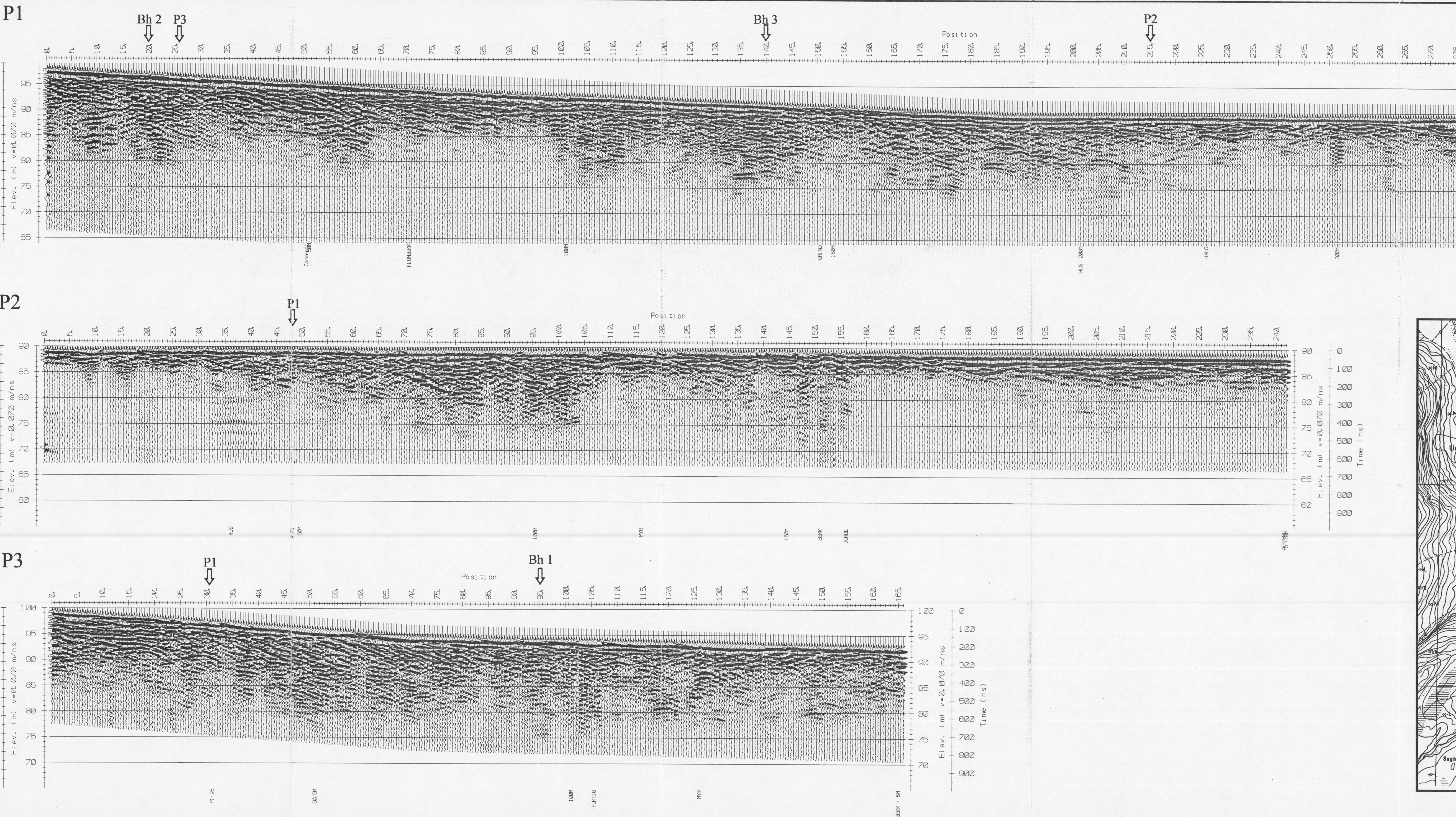
Des. -97

TRAC

KFR

TEGNING NR
98.052-01

KARTBLAD NR
1622 IV

TEGNFORKLARING

0 P1 Georadarprofil m/startposisjon og markering for hver 100 profilmeter

● Sonderboring med testpumping

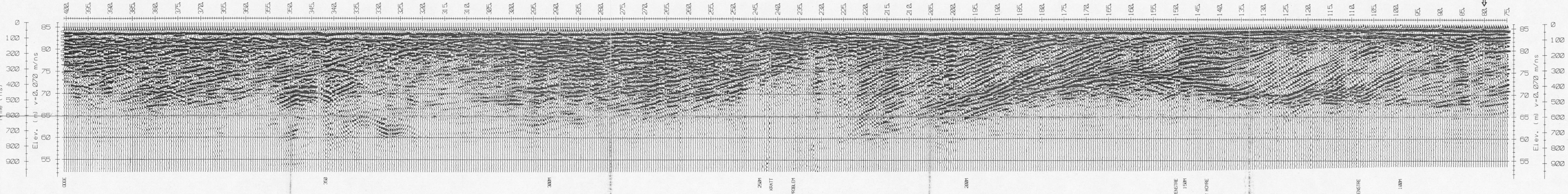
NGU/ÅFJORD KOMMUNE
GEORADAROPPTAK
SØRDALEN, ÅFJORD
ÅFJORD, SØR-TRØNDALAG

MÅLESTOKK	MÅLT JSR/HE	Okt. -97
1 : 5000 (kart)	TEGN HE	Des. -97
TRAC		
KFR KONF		

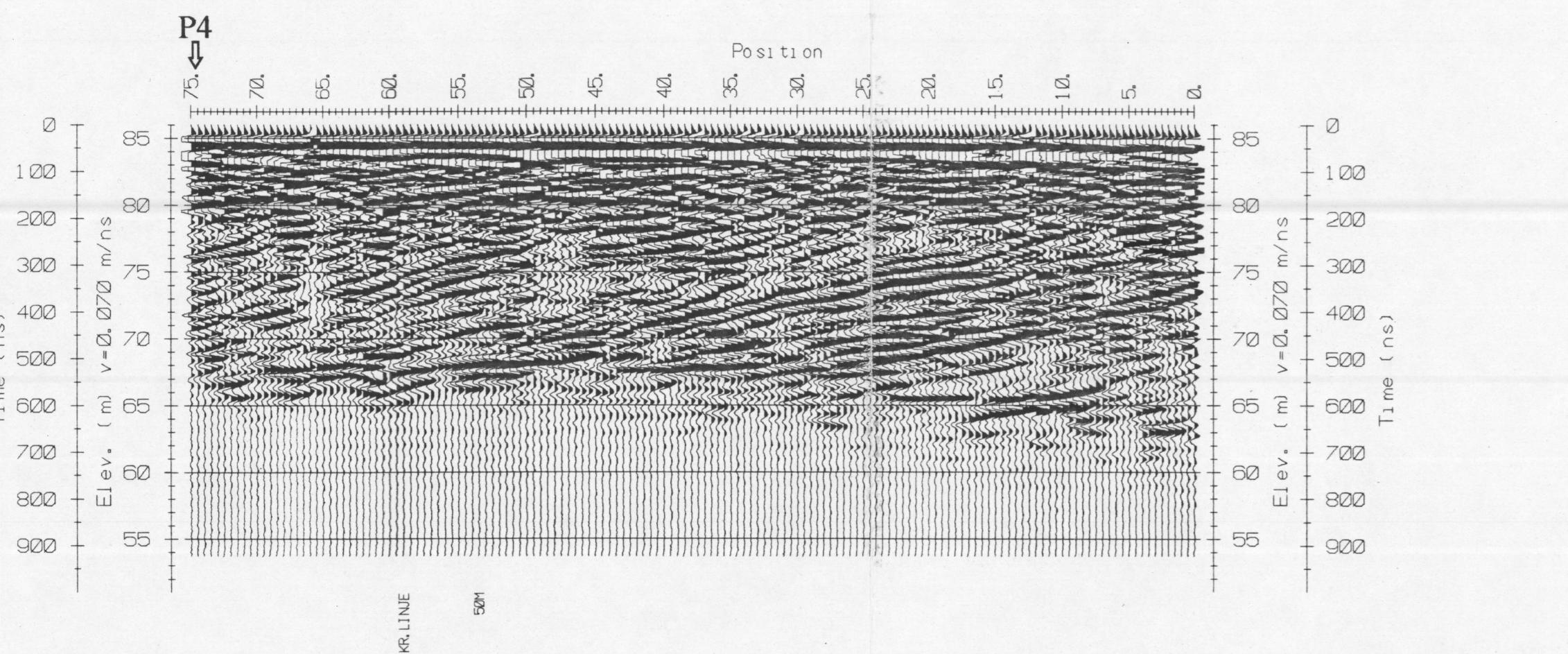
TEGNING NR 98.052-02

KARTBLAD NR 1622 IV

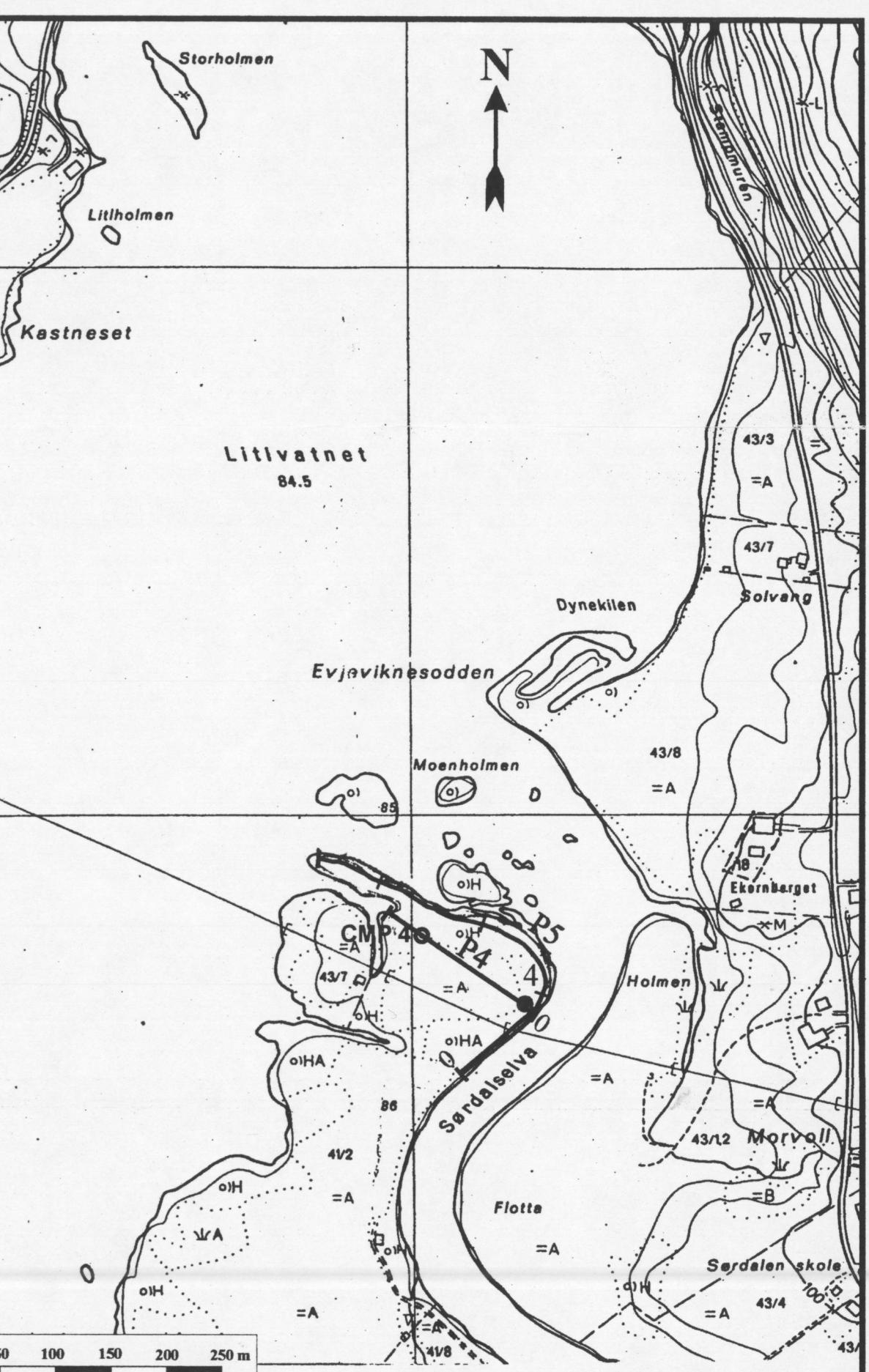
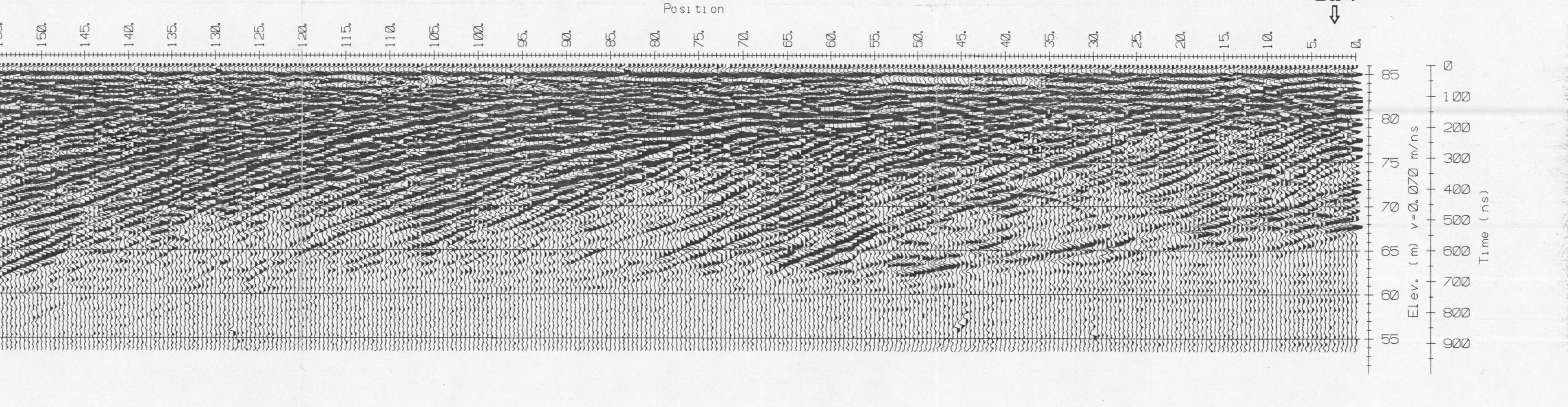
P5

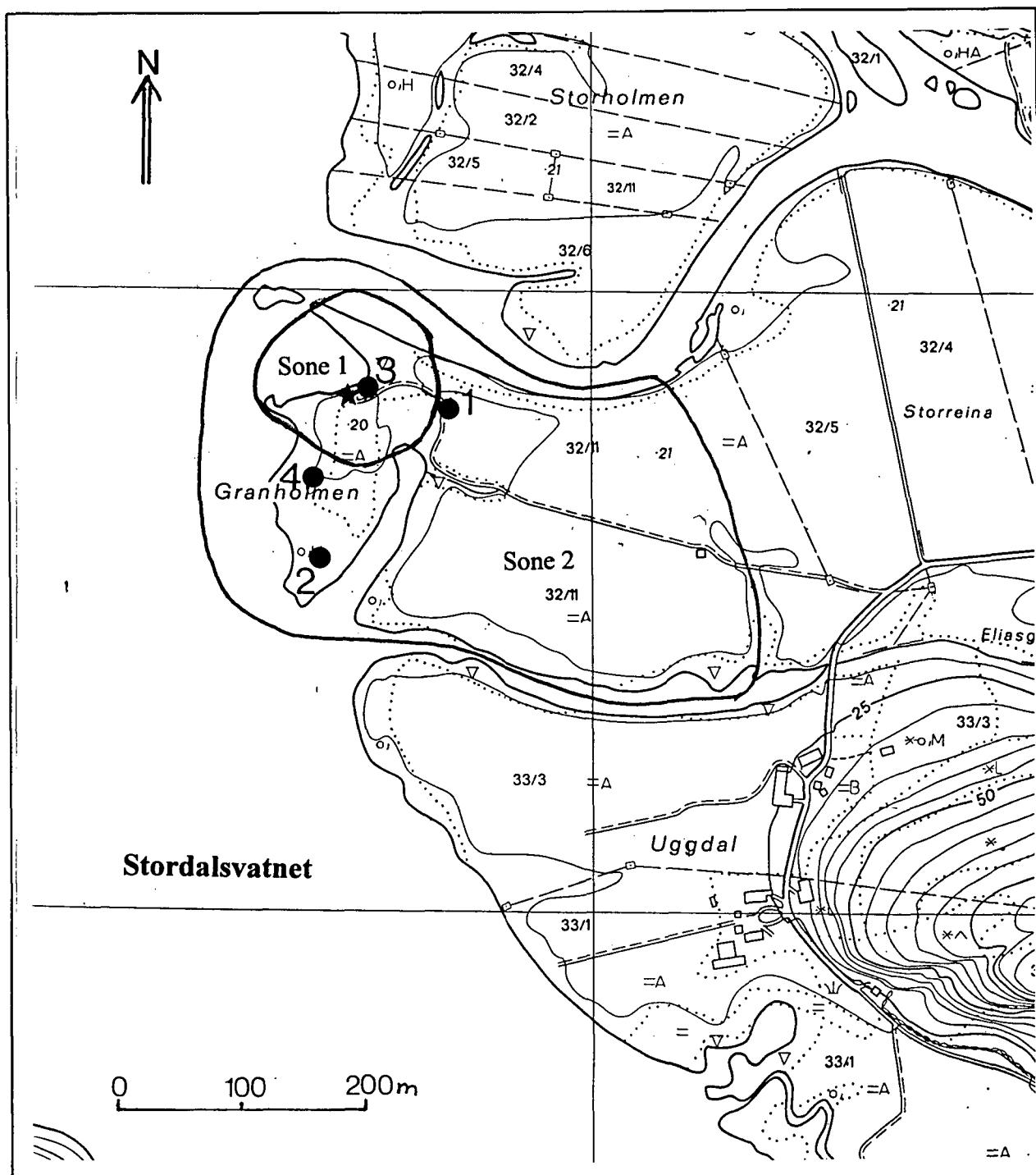
P5 (forts.)

P4

NGU/ ÅFJORD KOMMUNE GEORADAROPPTAK SØRDALEN, ÅFJORD ÅFJORD, SØR-TRØNDELAG	MÅLESTOKK	MÅLT JSR/HE	Okt. -97
	1 : 5000 (kart)	TEGN HE TRAC KFR KONF	Des. -97
NORGES GEOLOGISKE UNDERSØKELSE TRONDHEIM			TEGNING NR 98.052-03
			KARTBLAD NR 1622 IV

Detaljkart M 1: 5000

Plasseringer av observasjonsbrønner
prøvepumpingsbrønn og forslag på
klausuleringssoner ved Stordalsvatnet

Tegnforklaring

- Observasjonsbrønn
- ★ Prøvepumpingsbrønn
- Klausuleringssoner